Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ШОАТТА, 21 август, 1976 шу. ● № 102 (5613). ● Мах 2 кеп.

БАЬЦАДААРАШИ СОМИ ЧУЭЦАРА — ХАДДАНЗА ТЕРКО!

ХЬАЛХАЛАТТАРАШ

ДIадахача кIирагIа паччахьалкхенга баьцадаараш дохкара дола лакхара социалистически декхараш кхоачашдеш эггара дикагIа къахьийгаД

СУНЖЕНСКИ РАЙОНО

Чуэца доладича денз баьцадаараши соми дIабалара эггара хьалха я

АЧХОЙ-МАРТАНОВСКИ РАЙОН

ТIЕХЬАБУСАРАШ

ДIадахача кIирагIа эггара кIезигагIа баьцадаараш кийчдаьД

Шелковски, Надтеречни, Назрановски, Гудермесски, Шалински районий боахамаша.

Баьцадаараши соми кийчбара тIаийца лакхара декхараш кхоачашдара лелаеча яхье хьокхам эца мегаргбараш, царца нийсбала мегаргбараш болаш ба республике.

«Родина» яхача грозненски совхозе, масала, баьцадаараш чуэцача доккхий толамаш доах Юрина Клавде бригадо. План 1181 тонн йолча хIанзле 1147 тонн баьцадаараш дIаденнад цо. Кастта тIаийцача лакхача декхарий чотах баьцадаараш дохка болалургболаш ба уж.

Яхье хьалхалаттарашта юкъе я Ленина цIерагIча сунженски колхозерча Ачханов Ахьмада, «Новосельский» яхача ачхой-мартановски совхозерча Бакриев Лечий баьцадаараш леладу бригадаш, хIаьта иштта цу боахамерча Чагарбиева Махьмада сомий бешамаш лелаю бригада. Л. И. Брежнева Кубанерча лаьтта леладерашка дахьийтача письмона жоп луш тIаийца доккхий декхараш толамца кхоачаш а деш хIара ди тIехьагIа сихагIа чуэц, дукхагIа дIател цар баьцадаараши соми.

«Новосельский» совхозо ше тIеххьарча кIирагIа дикка дукха баьцадаараши соми дIабеннаб лакхарча декхарий чотах. Дика дIахьу баьцадаараш чуэцарен уж дохкарев болх «Победа» яхача сунженски колхозе а.

Толама лард — хьалхалаттарий опыт шерра дIайоаржаяр, ахь дикагIа вIаштIехьъяккхар я.

Хьалхле яккха гIерташ къувсаш ба шоайла яхь лелаеча районий — Сунженски Грозненскии — республике йоккхагIъярех йолча баьцадаараш лелалеча районий къахьегамхой. Хьалха ба сунженцаш, бакъда царел тIехьа цa биса гIерт царца яхье баьннараш а.

Ачхой-Мартановски района боахамаша халкъбоахама план 25.100 тонн йолаш, кубанций хьокхамагIа 27.330 тонн баьцадаараш паччахьалкхенга дохка лакхара декхараш тIаийцаД. Хьувкъам чуэца болабича денз баьцадаараш леладераша чIоаггIа тIагIерта болх бу. Цар хIанз дIаденнад 7820 тонн, вешта аьлча шоаш дIадала лаьрхIачарех 29 процент баьцадаараш.

БАЬЦАДААРАШИ СОМИ КИЙЧБАРА ТIАИЙЦА ЛАКХАРА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДАР

(16 август тIакховчаш)

СВОДКА

РАЙОНАШ	БАЬЦАДААРАШ: Хьувкъам чуэца болабича денз тIаийца лакхара декхараш кхоачашдара проценташ	БАЬЦАДААРАШ: ДIадахача кIирагIа (декхар тIакхийттар дех йола проценташ)	СОМ: Хьувкъам чуэца болабича денз тIаийца лакхара декхараш кхоачашдара проценташ	СОМ: ДIадахача кIирагIа (декхар тIакхийттар дех йола проценташ)
Сунженски	18,6	5,9	8,7	1,9
Малгобекски	16.1	5,1	1.5	—
Ачхой-Мартановски	28,6	4,5	23,4	8,8
Наурски	11,6	4,2	17,8	5,3
г. Грозный	25,6	3,8	21,5	4,7
Грозненски	15,8	3,7	22,5	6,8
Урус-Мартановски	10,8	1,5	6,5	1,9
Шалински	17.9	2,3	6,3	2,5
Гудермесски	8.1	1,5	7,9	0,2
Назрановски	20,2	0,8	—	—
Надтеречни	1,5	0,33	0,15	—
Шелковской	4.8	0,1	24	5,2
Веденски		—	2,5	0,2
Республике гIолла	19,3	4,2	14,5	4,4

ШОАЙ ДЕША ДАЙ БА

Укх шера 660 гектар тIа баьцадаараши 400 гектара тIа соми кхебеш ба Ачхой-Мартановски района «Орджоникидзевский» совхоза къахьегамхой.

Доккхий декхараш латтар царна хьалхашка. Пятилетка — дикь шера! — аьлла «Консервплодоовощ» объединене хьалхалаттареша республика беригача баьцадаараши соми кхерашка дейча кхайкарала жоп луш иттлагIча пятилетка укх хьалхарча шера паччахьалкхенга 5750 баьцадаараш, 3500 тонн сом бохка дош деннадар цар. ХIаьта лаьрхIар кхоачашдара хьинаре къахьийга дика хьувкъаяьй совхозе еррига культураш

Иштта, чуийца яьннай моша горошека, кабачкеш. Халкъа боахама планагIа 400 тонн йохка езаш хиннача 600 тонн екхар паччахьалкхенга кабачкеш, хIаьта моша горошек — планал иггI тонн дукхагIа. Планал совгIа да хIара гектара тIара чуэца кхыдола баьцадаараш а. Иштта, помидораш 200 гектара тIа хьалкхенай совхозе укх шера. ХIанз чуэцаш я из культура. Укх шера хIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 250—300 центнер из культура чуэцаргхиларах шеко яц совхоза кулгалхой

Помидораш чуэцаш совхоза болхлоел совгIа хьинаре дакъа лоад Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен университетеи Грознерча медицински училищаи студенташа Уж 187 саг ва. Царел совгIа хIара дийнахьа Ачхой-Мартахьа тайп-тайпарча учреждене шкарен предприятешкарея юкъера лаьрхIача 150 саг хул совхозе помидораш гулъеш. Медицински училища студенташа цеча новкъостала къаьстта раьза ба совхоза кулгалхой. Наггахьа мара ди дIадахийтац студенташа балха норма 150 процент кхоачаш ца еш

Дийнахьа юкъера лаьрхIача 120 тонн помидораш чуэц боахаме. Царех 63 тонн «Ассиновский» консерена завода дIалу, хIаьта 30 тонн — «Самашкинский» консервни завода. Йиса помидораш дIаяхьа моттиг а йоацаш йоахкайолийташ яьшкашка дIаоттаяь лоаттае езаш хулар 18 август тIаккхаччалца. Из гIулакх чIоагIа новкъа дар из культура кхееш низ, хьинар кхо ца деш къахьийгача наха. ХIанз царгIата са даккха йиш йолаш ба Черсий-Балкхарой а Кънлбаседа-ХIирий а автономни республикашка помидораш йохка бокъо елнай царна. Со совхозе венача дийнахьа помидораш дIаяхьа Черсий-Балкхарой республикера ена ши машин латтар совхоза контора хьалхашка.

Духха ха йоацаш помидораш оаташ царех пульпа ю цех болх бе йолаеннай укхаза. Цехе болх береш студенташ ба. Дийнахьеи буси болх бу цар. ХIаьта къаьстта дика хьокхамаш гойташ къахьег ЧИГУ шоллагIча курса студенткас Жежелева Неляс кулгаллеча смено. Ялх саг ва цуйца цхьана болх беш. НормагIа 23 тонн пульпа е езача юкъера лаьрхIача 40 тонн пульпа ю цар хIара дийнахьа.

Сихбаь чуэцаш ба сом — керттерча дакъе Iажаш. Царех шоай консервни цехе сок йоаккх боахаме Укх шера халкъа боахама планагIа 1700 тонн Iажий кхорийи сок яккха езаш ба цу цеха къахьегамхой. ХIанзле яккхар 600 тонн я. Цунах 200 тонн вай мехка Къилбаседа районашка йолча городашка дIаяхьийтай. Сок яккхара план тIеххоачашъе карагIдаргхиларах шеко яц цу цеха начальника Бакашев Шахьида.

Сом кхебарий из паччахьалкхенга бохкарав иттлагIа пятилетка дикь шера кхоачашъе дош деннад совхоза къахьегамхоша.

— Ерригача бригадашка дийцар тха совхозе КПСС ЦК Генеральни секретара нов Л. И. Брежнева Кубанерча лаьтта леладерашка дIахьийта письмо. Цу письмос хьинар айдир тха боахама къахьегамхой ХIаьта кубанций патриотически болам хьа а лаьца паччахьалкхенга укх шера 3850 тонн баьцадаараш 3800 тонн сом бохка керда декхар тIаийцар совхоза болхлоша. ХIаьта шоаш лаьрхIар толамца кхоачашдара еррига шоай уйла тIаяхийтта къахьегаш а ба хIанз. — йоах совхоза партийни организаце секретара Автаев Вахас.

Соми баьцадаараши кхеду 12 бригада я цу боахаме Къаьстта дика толамаш доахаш къахьег коммуниста Баташов Баташа, Исмаилов Хьасанбика, Ибрагимов Нурде кулгаллеча бригадай коллективаша.

Соми баьцадаараши кхедара иттлагIча пятилетка планаш дикь шера кхоачашъе дош деннад цу бригадай къахьегамхоша. ХIаьта шоай деша дай болаш хьа а боагIа хIан»

Масала, Баташова бригада къахьегамхоша план 30 тонн йолаш 90 тонн хьачаш, план 96 тонн йолаш 106 тонн нарсаш екхай паччахьалкхенга хIанзле; Иштта дика хьокхамаш гойт Исмаиловея Ибрагимовея кулгаллеча бригадай коллективаша а.

М. ХАМАТХАНОВ.

СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически завода № 135-131 йолча цеха коллективо арахеца полиэтилен цхьоалагIчеи лакхерчен сортагIа мара дац. Юкъера лаьрхIача хIара сменагIа нормаш 105—110 процент кхоачашъю цо.

Хадданза социалистически яхье хьалхалатташи ритмично болх беши я воккхагIвола аппаратчик Веревкий Иван Керте латта коллектив. Цхьаккха тайпа кхоачамбоацар ца нийсдолийташ массаза нийса лелаю цо технологически режим.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара) прибораша еча балха анализ еш ба слесарь А. Нечаеви воккхагIвола аппаратчик И. Веревкиня. **С. ХУГАЕВА сурт.**

Л. И. Брежнев Э. Хонеккерца доттагIал тIех вIашагIкхетар

СалаIа вела Советски Союзе волча Германе Социалистически едини парте ЦК Генеральни секретараца Э. Хонеккерца 19 августа вIашагIкхийтар КПСС ЦК Генеральни секретарь Л. И. Брежнев.

Новкъосташа Л. И. Брежневеи Э. Хонеккереи вIаши дIаюха хоамаш дир эггара тIехьагIа хиннача партийни съездий решенеш кхоачашъярца дувзаденна КПСС-ои, СЕПГ-ои чакхдоахача гIулакхий хьакъехьа, шоай мехкий чурчеи арахьарчеи политика хьакъехьа. Цар раьза хинна белгалдаьккхар 1975 шера 7 октябре доттагIала, цхьана гIулакхаш леладара, вIаши новкъостал дара хьакъехьа Договор дарца дувзаденна керда лоархIаме импульсаш енна дола СССР-аи ГДР-аи юкъе цхьана леладу гIулакхаш толаме дегIаахар.

Новкъости Л. И. Брежневеи Э. Хонеккереи уйлаш цхьатара нийсъелар КПСС - ои СЕПГ-ои чакхдоаха гIулакхаш бахьан долаш Советски Союзаи ГДР-аи юкъера гIулакхаш шин оагIорахьарча дарда тIа санна, иштта Варшавски Договорен ВIаши Экономически новкъостал дара Советен доазонел чухьа а дIахо кIоаргдаран шердаран аьттув бола торонаш вIаштIехьъяьнна хилар.

ВIашагIкхийттача хана йийцар паччахьалкхенашта юкъера кхоккам кIаьдбарен машаре цхьана леладу гIулакхаш тоадарен процесс чIоагIъяра бокъкхача лоархIаме йола дунен халкъашта юкъера дуккха проблемаш. Шин парте кулгалхоша белгалдаьккхар Европе машара, кхерамзлен, цхьана бувзамаш леладара гIулакха юкъе дIахо конструктивни дакъа лаца лаьрхIа СССР-и ГДР-и хилар. Цу цхьан ханна белгалдаьккхар, ГДР-а суверенни бокъонашта зе де, цун чурча гIулакхашта юкъегIерта дагахьа белгаларча гIозараша леладу гIулакхаш Хельсинке лаьрхIачунца, европейски машара хьаштаница нийса доагIаш ца хилар. Цу тайпара гIулакхаш цхьаккха а перспектива йолаш дац, дIахо а духьале хургья царна шина а мехка оагIонгахьара.

Дег тIарча безамца, вIаши дагара дараш новкъостаща кхетадарца, хетараш бокъонца цхьатара хилярца чакхдаьлар вIашагIкхетар.

ВIашагIкхийттача дакъа лаьцар советски оагIонгахьара — КПСС ЦК секретара К. У. Черненкос, КПСС, Генеральни секретара помощника А. И. Блатова; ГДР оагIонгахьара — СЕПГ ЦК дунен халкъашта юкъерча бувзамий Отдела заведующе П. Марковске. (ТАСС).

КОСМИЧЕСКИ РАКЕТА ЛАЬТТАНГАХЬА ЙОЛАЕННАЙ

ТАСС хоам

Бетта тIа балхаш дара программа толаме кхоачашъяьй «Луна-24» яхача советски автоматически станце.

1976 шера 19 августа Iодоссача станце лагIацара хьа а къаьста. Лаьттангахьа йолаеннай «Бут-Лаьтта» яха космически ракета. Космически ракето юха яхьача апарата чу Бетта тIарча грунта образецаш я.

ХьалхагIа хоам баьча тайпара, 18 августа 9 сахьат 36 минут яьлча Кризисий Форда къуаба - малхбоалехьарча районе кIаьда Iохайнаяр» «Луна-24» яха автоматически станци. Iохайна яьнначул тIехьагIа станце тIара системаш техкай, Бетта тIехен тIа цо хьалоацаргйола моттиг белгалъяьй, цул тIехьагIа Лаьттан тIара еннача командагIа грунт хьалъяккхара операцеш йолаеннай.

Грунт йоаккхача устройства 2 метр гаргга кIоарга бурув техад Бетта грунта. Хьанийца Бетта порода образецаш космически ракето юхаяхьача аппарата контейнера чу а ехка, айххийта дIакъайлай.

Бетта грунта образецаш тIайола космически ракет 19 августа московски ханах 8 сахьати 25 минути яьлча Лаьттангахьа йолаеннай Бетта тIа дисача станце Iоховча лагIацара хьа а къаьста. Даьча лоархIамашта гаргга я юхайоагIача ракета траекторе параметраш.

Бетта грунта образецаш чу а йолаш юха яхьа аппарат СССР територе тIа Iоховргья 1976 шера 22 августа.

Лаьттангахьа юхайоагIача наькъа космически ракетаца бувзама сеансаш йолча хана траекторни бустамаш доахаргда. Эшшача тайпара кийча хургйолаш дIаннйсъяьй тохкама комплекса средстваш.

Хургболча хьувкъама йоакхо еш

Хьувкъам чуэцарча цхьана зяба лаьтта оахаши гураьха ялаташ дIадера кийчо еши къахьегаш ба юрташкара механизатораш.

1976 шера 16 август тIакхоачаш республика бIарчча хьанийцача 90 эзар гектар лаьтта аьхад гураьха дув ялаташ дIадера, е планах 44 процент дар. Цу гIулакха къоастадаьча лаьттах ах аьха баьннаб Грозненски, Надтеречни, Шелковской районий боахамашка.

Цхьабахьда, гураьха дув ялаташ дIадера лаьтта ахар ледара лел Ачхой - Мартановски, Нежай - Юртовски, Советски, Сунженски, Урус-Мартановски, Шалински районий боахамашка.

Зяба лаьтта оахилга а геттара ледара лел республика дуккхача районашка. ХIанзалца аьхар 27 эзар гектар лаьтта мара дац, е планах 16 процент.

Зяба лаьтта ахара балхаш дикагIа лел Ачхой - Мартановски, Малгобекски, Сунженски, Шалински районий боахамашка

ХIаьта Веденски, Надтеречни, Назрановски, Нежай-Юртовски районашка хIанз а дIаболабеннабац зяба лаьтта аха.

Юрташкарча механизаторий еррига торонаш я гураьха дув ялаташ дIадерай зяба лаьтта дукхагIа ахарай. Цу гIулакха эшар фуд аьлча, техниках бизза пайда эцар.

1976 шера 16 август тIаккхоачаш лаьтта ахарах йола.

СВОДКА (план проценташа)

		зяба	гураьха дув ялата
1.	Ачхой-Мартановски	29	35
2.	Веденски	5	49
3.	Грозненски	18	54
4.	Гудермесски	16	48
5.	Малгобекски	24	47
6.	Надтеречни	9	60
7.	Назрановски	8	25
8.	Наурски	12	48
9.	Нежай-Юртовски	5	24
10.	Советски	8	23
11.	Сунженски	19	32
12.	Урус-Мартановски	10	30
13.	Шалински	24	20
14.	Шелковский	—	55
	Республике гIолла	16	44

Доакъар Iалашду

Республика юрта боахама къахьегамхоша денгара денга дукхагIа Iалашду доакъар. Толамца кхоачашде гIерт уж хьайбашта Iана замалахь кхоачам хиллал доакъар кийчде еыша шоаш тIаийца социалистически декхараш

ДIадахача кIирагIа республика бIарчча хьанийцача 8,5 эзар тонн аьла, 23,6 эзар тонн ча, 1,4 эзар тонн баьций хьоар, 18,1 эзар тонн силоса кийчъяьй.

Йол Iалашъяра хьалха латт задани 70 процент кхоачашъяь Наурски района боахамаш, Шалински — 66 процент, Назрановски — 65 процент. Из доакъар кийчдара тIехьадусс Ачхой - Мартановски Урус-Мартановски районий боахамаш. ХIанз а ах задани кхоачашъяьяц цар.

Ча кийчдара план республике эггара хьалха кхоачашъяьй Малгобекски районо, из кхоачашъе гаргга да Шелковской района боахамаш а.

Цхьабакъда, Ачхой - Мартановски, Гудермесски, Надтеречни, Шалински районашка ча кийчдара задани ах мара кхоачашъянза я.

Массанахьа дIаболабеннаб силос кийчъе. 1976 шера 16-гIа август тIакхоачаш 200 эзар тонн гаргга хьажкIий моша гIад лаьттагIа а делла вIаштIехьдаьннад 40 эзар тонн кийча силос Iалашъе. Силоса хьажкIаш хьокхилга дикагIа лел Ачхой - Мартановски, Наурски, Урус - Мартановски.

Баьций витаминни хьоар кийчдара задани республике эггара хьалха кхоачашъяьй Шелковскойи Сунженскии районий боахамаша.

1976 шера 16 август тIаккхоачаш доакъараш Iалашдарах йола

СВОДКА (задани кхоачашъяр процентаща)

Районаш	силос	баьций хьоар
Ачхой-Мартановски	7	40
Веденски	3	—
Грозненски	5	88
Гудермесски	10	55
Малгобекски	6	43
Надтеречни	12	50
Назрановски	—	33
Наурски	8	95
Нежай-Юртовски	—	—
Советски	53	—
Сунженски	1	100
Урус-Мартановски	1	50
Шалински	1	29
Шелковской	7	109
Республике гIолла	5	83

НОВ. В. П. ТАМБОВЦЕВНА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Дуккхача шерашка партийни профсоюзни органашка беркате болх барахи аьча дийнахьа денз — шовзткъеи итт шу дизарца дувзаденнеи Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла нов. **Тамбовцев Владимир Петровича** — Нохч-ГIалгIай облсовпрофа оргмассови балха йолча отдела заведующена.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный, 18 август 1976 шу.

НОВ. Ф. И. ЮРЧЕНКОНА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Дуккхача шерашка партийни органашка беркате болх барахи аьча дийнахьа денз кховзткъа шу дизарца дувзаденнеи Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен Грамота лойла нов. **Юрченко Федор Ивановича** — КПСС обкома юрт-боахама отдела заведующена.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный, 18 август 1976 шу.

НОВ. М. Б. БИБУЛАТОВНА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР КУЛЬТУРА ЗАСЛУЖЕННИ БОЛХЛО ЯХА СИЙЛЕН ЦIИ ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Культура дакъе доккхий гIулакхаш карагIдувларах Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика культура заслуженни болхло яха сийлен цIи лойла нов **Бибулатов Муса Баудиновича** — Шалински района киносета директора.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный, 18 август 1976 шу.

ПОЛИТДИ ЧАКХДАЬННАД

Самардийнахьа, 19 августа, республике чакхдаьннад аргIапара дуккханехьа докладаш еш даь политди.

Традици а хинна дIаэтта махиллара къахьегама коллективаштеи наха бахача моттигашкеи докладаш еш хилар цу дийнахьа КПСС обкома, парте горкомий, райкомий докладчикаш

КПСС обкома докладчикашаша — секретараша, бюро членаша, обкома отделий заведующеша, министерствайи ведомствайи кулгалхоша, профсоюзни болхлоша хьалхарча ах шера Нохч-ГIалгIай АССР экономика дегIаяра итогех докладаш йир. Промышленни продукци йохкарев лоархIамегIа дола тайпа изделеш хьаярен ялт бетта план тIеххоачашъяьй республика. Планал совгIа ялат дохкаш я колхозийи совхозийи коллективаш.

КхоалагIа квартал, белгалдоаккхар докладаш тIа — промышленностен гIишлошъечен тIагIертта болх бе беза, кхашкара балхаш сихденна ха я, аьнна. Цудухьа чIоагIа лоархIаме да карагIдаьннараши хьалхарча ах шера урокаши ларде а лувцаш болх лаьгI ца беш кердача низаца социалистически яхь шерагIа йоаржаяр.

«ХIара балха денна — дикала Знак!» яхача грозненски химикий дика гIулакх республика предприятешкеи организацешкеи шерагIа дIадоаржадарахи Башкирски АССР деношо Нохч-ГIалгIайчене дIахьош хиларге дувзаденна из вежарашах йола республика дегIаяра дешаеха дийцар парте горкомийи райкомийи докладчикаша, хIаьта иштта юххьанцарча партийни организацей политинформатораш.

КАГИРХОЙ КЪАХЬЕГАМА ВАХТА

Вай берригача мехко санна Назрановски района къахьегамхоша а дакъа лоацача иттлагIча пятилетка хьалхарча шера план кхоачашъяра тIехь яьожача Ерригсоюзни социалистически яхье хьинаре дакъа лоац района промышленни предприятешка, транспорте, юрта боахаме, наха бытови гIулакхаш деча къахьегаш болча дуккхача кагирхошеи мехкарашеи. Хьалхарча ялх бетта яьча яхье итогаша хьакъехьа пар вIашагIъехка комсомольско - кагирхой коллективаш тIаийца социалистически декхарех лоархIалуш хьайоагIилга

Цу тайпара дика къахьегаш болча кагирхой дукха ба Ахриев ГIарура цIерагIча «Электроинструмент» заводе Царех ба токарь Дзармотов Мусса, слитейщик Сагов Урусхан, слесарь - сборщица Шадыжева Хьичифа. Цаккха кхыбараш Цар хIара дийнахьа 130—140 процент кхоачашъю шоай сменни задачеш

Шийх ах шера план 110 процентага кхоачашъяьй автотранспортни предприяте коллективо Соахкарча шера цу хана найсдича цунах 140 процент хул Автотранспортникашта юкъерча социалистически яхье цар кхычарел лакхагIа дола толамаш дахарах царна сийлай КПСС райкома, райисполкомеи райсовпрофен карара кара тела ЦIе байракх. Укх тIеххьарча хана иштта дика къахьегаш хьайоагIа маьхк еча заводa, мельзавода, лесхоза, райпо, райбыткомбината коллективаш а

ХIара комсомольски организацена социалистически яхье дакъа лацара хьакъехьа хьалхашка латта хоадамболлаш дола декхараш къоастадайташ ба района комсомольцашеи кагирхошеи хьаллаьца «Эффективностеи дикалеи пятилеткана — къонабарий хьинари творчествои» яхача девизагIа бола патриотически болам ВЛКСМ райкомо юххьанцарча комсомольски организацей терках хадданза тIаухийт кагирхошта къахьегама кхетам балара дешашта. Уж дешаш хач-ханнахьа дув бюро заседанешка, пленумашка, активашкеи комсомольски собранешкеи

Укх шера март бетта хиннача ВЛКСМ райкома II пленумо парте XXV-ча съезда исторически соцамаш вахаре кхоачашдара йолча социалистически яхье шерра дакъа лацара хьакъехьа хоадамболлаш дола декхараш оттадир юххьанцарча комсомольски организацешта хьалхашка

Укх шера хьалхарча ялх бетта планови задане тIеххоачашъяьй 1 эзар совгIа волча комсомольцой кагирхочо. Царна юкъе 770 саг коммунистически къахьегама ударник яха сий дола цIи лелаеш ва. Комсомольско - кагирхой коллективашта юкъе социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхай «Электроинструмент» заводерча Дзармотов Мусай тохарий бригадо.

Юрта боахама керт-керттерча моттигашка къахьегаш я 4 комсомольско -кагирхой коллектив Белгалдаккха доагIа уж сорнгаш а шоаш тIаийцача доккхийча социалистически декхарех лоархIаеннилга Шергара - шерга беркате къахьегаш хьайоагIа опыт йолча механизатора Кодзоев Асхьаба кулгаллу «Октябра 40 шу» яхача совхозера кхаш лелоерий комсомольско - кагирхой коллектив Ше дика хьехамаш хиларга хьежжа А. Кодзоева вIаштIехьдаьннад къонача механизаторий баьт цаI бе.

Кагирхой коммунистически хьисапе къахьега бахара, царна шоай йоккха вахара опыт дIаялара дуккха дикадараш карагIдувла къахьегама ветеранашта. производства хьалхалаттараш кIезига бац тха районе Къонабараш масал эцIдув Социалистически Къахьегама Турпалий Барахоева Лемкай, Албогачиев АртагIа, парте обкома член волча Котиев Ахьмада, кхыбарий къахьегама а вахара а чаькъах.

Технически творчествана юкъе дакъа лоацача кагирхоша укх шера ялх бетта кийчъяьй 28 рационализаторски предложени. Царех балха юкъедоалаь иштта 60 500 сом пайда лургболаш я.

Цуйца цхьана белгалдаккхача далал хIанз а тIехьа комсомольски организацех цхьаерраша социалистически яхь вIаштIехьъяккхара хьакъехьа шовшта дулург мел дар деш ца хилар.

М. ТОЧИЕВ,
ВЛКСМ Назрановски райкома организационни отдела заведующа.

ЛАЬТТА КИЙЧДУ

Ка бола ялаташ шоаш чуийца ма баьлинге а, кхы хьем ца беш хургболча хьувкъама лаьтта кийчде болабелар «Надтеречный» совхоза механизатораш. КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева кубански ялаташ леладерашка дахьийтача письмона гIулакхаца жоп дал лаьрхIача цар шолхлень хьинар гойдьина къахьег. Лаьтта оахача механизаторашта юкъе яьожача социалистически яхье хьалха латт коммунист Зайпаев Зайнди, комсомольцаш Мадаев IабдIсай Дурдиев Адами.

Х. ЖАПАРОВ.

КАГИРХОШТА ШОАЙ ДЕГА ЙIОВХАЛ ДIАТЕЛАРАШ

Наставничество — кхуаш йоагIача тIехьеп профессиональни говзал лакхъяран коммунистически кхетам баларан лоархIаме гIулакх. Болхлой класса хьалха латтача викалаша дIаболабаь из болам хIанз вай мехка массапахьа шерра баржаш латт.

Наставникий декхар кхетамца леладеш бола кадрови болхлой кIезига бац тха. Н. Анисимова цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводе а. Уж ба дица техническ говзали лакха квалификация йола, идейно а морально а чIоагIбенна бола къахьегамхой, дукхагIча даькъе производства ветеранаш а болаш.

ХIанз заводе наставникий болх постам болаш лелабар духьа совет вIашагIеллай. Парткома заседане чIоагIъяьча цунна юкъе бахаб кадрови болхлой а инженерно - технически болхлой а. Совета керте оттаваьв къахьегама ветеран, парткома член Сливенко Григорий Николаевич.

Кагирхошна уллув латташ болх беча къаьнача болхлой вIаштIехьдоал хIара деппа яхар санна цар балха говзал мишта лакхлу теркалде. эшшачa царна новкъостал де, хьехам бала. Цар болхлой класса а советски наьха а революционни, тIема, къахьегама традицешта мутIахьа хургболаш хьехам лу къоначарна. Иштта, лоархIам болаш хIама да духхьашха балха баьхкачарна предприяте истори, коллектива къахьегама традицеш дIайовзийтар а. Цу дерригне йиш хулийт кагий нахи мехкарийн йоккхагIолча ноахален когаметта дIаоттабара кийчбе.

Цу дерригне с йоагIаш йола йоакхо ю тха партийни организаце Наставника декхар кхоачашдеш вола коммунист эгара лоархIамегIа йола партийни поручени йола саг санна лерхI оаха. Партийни комитето хIанз лаьгI ца беш тIахьожам лоаттабу наставникий совета гIулакхашта а цехови партийни организацеша цу балха мишта йоакхо ю хьожаш а.

Укх тIеххьарча хана тха заводе къоначарца болх бара духьа тайп-тайпарча методех пайда пайбе баьннаб. Са дувца безам ба наставничество лелаяра йолча коллективни формаех.

1973 шера № 6 йолча цехе вIашагIъеллар йиьлагIа комсомольско - „кагирхой участок. Юххьанна лерттIа болх вIаштIехьбалалар цар. Кагирхоех цхьабараш балха хьа ца ухаш е тIехьабувлаш моттигаш хулар. ХIаьта хьабеш бола болх дикен овсарен барах вIалла дуцилга а яцар. Из дош теркал ца дича ялнзар партийни комитет. Цо цехови партийни организацеца тIадиллар комсомольско - кагирхой участкана опыт йола боккхагIбола новкъостий - наставникаш тIачIоагIбелга.

Кагирхой балхех вахарех гIулакхаш тоадара къаьстта чIогIа йоакхо еш хилар цеха партийни организаце секретарь Борзенков Геннадий Николаевич, воккхагIвола приборист Зайцев Георгий Яковлевич, участка начальник Насиров Мурат Кайтович. Цар а кхыча кадрови болхлоша а цу кагирхой балха гIулакхаш бокъалтахьа дахара дукха ха. низ, хьинар тIадахийтар бахьан долаш къона болхлой шоай балхах бокъонца дог лаза баьлар. Цунга хьежжа дукха ха ялалехьа эргадьлар участка къахьегама хьалаш, балха хьокхамаш.

ХIанз кагирхой коллектив 11 сагах латт. Царех ворхI комсомолец ва. Кхьппегара дIа мел иккхар коммунистически къахьегама урадник ва, берригнеша а хьинаре дакъа лоаң общественни вахаре халкъа дружина балха юкъе.

1975 шера задани йиълагIча участко 105,8 процент кхоачашъяьй. Коллективера берригаш рационализаторски балха дакъа лоацаш ба Шоаш гIулакх лоаттадеча № 8 йолча цеха оборудоване болх тоабара продукце дикал айяран тIаерзаьь укх шера хьалхарча квартале шоаш енна маьхера кхоъ рацпредложени балха юкъейихьай цар.

Участка кагирхоех цхьаккха ваң юкъера дешар дешанза. ХIаьта дIахо дешара йола уйла йиийолийташ а бац. Царех дукхагIчар вIаши тара йола шиъ е кхоъ професси карзерзаьй.

ХIанз участкера комсомольцаш шоаш а ба школерча дешархошца айхха бувзам оттабаь царца шефски гIулакхаш леладеш. Цар шефство лоаттадеча классера дешархой дуккхазза хиннаб заводе баьхка, шоай боккхагIболча новкъостий балха гIулакхашка хьожаш. ХIаьта цар хьокхамаш хIанз тхо дерригаш гIаддуташ да. Коллективо дукккхазза завода кагирхой коллективашта юкъе латтача социалистически яхье хьалхара моттиг яьхай, ВЛКСМ Грозненски горкома грамота луш белгалъяьйхай. ХIаьта дIаяхача пятилетка ховдамбеча шера толамаш дахарах царна елар ВЛКСМ ЦК вымпел.

Цу дерригне къаьгга хьагойт наставникий гIулакх бокъонца оттадаь леладеш хилча мел пайда боал. Цунца дийза из болх кхы а дикагIа лелабара дIахо йодача хана де эшарех дувца безам ба са.

Iояьча опыто хIанзле дика хьагойт хIанзара наставничество хьалха деш хиннача шефски новкъосталах дикка эргаш хилар. Цхьа ха яр духхьашха балха венача сага кадрови болхлочо цкъа-шозза лоадам боаца новкъостал дича а доккхал деш. ХIанз цох кхоачамбаь Iе йиш йолаш ваң вай хьнара наставник. Кагирхой профессиональни говзал лакхъяьца Iеш уж къахьегамца, общественни доалехьенца коммунистически гIулакх долаш, шоаш болхлой хиларах доккхал деш хьалкхебе беза цар.

Шоаш денна болх беча моттиге еш йола дика влияни кхетам балара йолча массови формашца цхьана ювза а ювзаш къахьегамхой коммунистически уйла йолаш хьалкхебара партийни организацена доккха новкъостал ду тха дикагIболча наставникаша. Цар дика вIаштIехьдоал тха хIара къоначa болхлочунга дIаккхача, уж къахьегама пийсача новкъа баха.

ХIанз чIоагIа теркам тIаахийта безаш хул кагирхошта кхетам, новкъостал дергдола нах хьахаржара. МоллагIча кадрови болхлочо, къахьегама ветерана из декхар кхоачашде карагIаргдоацилга хьахьекхад практико. Технически профессиональнии кийчо лакха хиларах далаң гIулакх. идейни культурнии боарам лакха болаш, кхетам балара талант йолаш, шийна ховр, вахаре зеденнар дIахьеха кийча волаш хила веза наставник.

Лакхе вай дийцача хьахьокх хIанзара наставникаш кагирхошта кхетам балара говзал йолаш хила безилга. ХIаьта из марха кIезиг-дукха хайпа а педагогикаи психологеи ларлаш йовза езилга да. Из Iалашде йиш яц наставникий дешар вIаштIехь ца доаккхе. Бакъахьа хетар, района масштабагIа бетта цкъа мукъа уж цу гIулакха вIашагIбетташ царга дешийтаре.

Р. БУГРОВ,
Н. Анисимова цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахачь завода парткома секретарь.

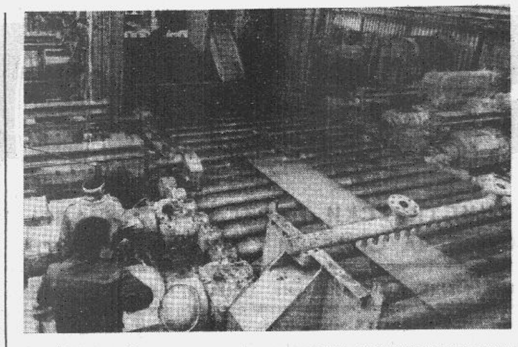

ЛЕНИНГРАД. Хьалхара йIайха прокат — кхо метри ах метри шера йола бос болча металлий листаши плиташи арахийцаң «Красный выборжец» яхача заводерча «ДУО — 1000/4000» яхача уникальни стане.

Бос болча металлурге йоккхагIъярех йолча механизированнии автоматизированнии агрегато цул хьалхагIа хиннaчул цкъаи ахаззен сихагIа хьаю хIара слиток.

Кердача стана дукхха гIо ду: «гIа боахаш» кIийле йолча нагревательни пишко, йистош дIатедача а листаш тедача а кIодо.

«Красный выборожеца» прокатчикаша дош лениад укх шера низ болаш йола стан проектагIа лаьрхIача дейни бийсане йолча овсарленга ханал хьалха кхоачаш е вьина.

СУРТА ТIА: «ДУО — 1000/4000» яха стан. Арахецаш я хьалхара прокат.

О. Пороховникова сурт.
ТАСС фотохроника.

МИШТА КХОАЧАЩДУ ДЕКХАРАШ

ПЛАНАЛ ШОЗЗА ДУКХАГIА

Укх шера 3080 гектара тIа гурахьа дIадийна ка бола ялаташ кхедир «Ингушский» совхозе. Дика хьийкъар уж. ХIара гектара тIара 27,3 центнер ялат чудера план 17 центнери социалистически декхар 18 центнери долаш.

Дог гIоздоаккхаш ба Коригов Султана кулгалдеча механизированний отрядо кхеьль хьувкъам Иштта, кIа — 600 гектарах хIаранена тIара 32 центнери мукх—300 гектарах хIаранена тIара 33 центнери чубера цар.

Укх шера мара вIашагIъела йоацача къонача отряда коллектива боккха толам ба из.

Ка болча ялата культурай совхозе эггара боккхагIа хьувкъам цхьоалагIча бригаде кхебир. ВорхI бIаь гектарах хIаранена тIара 35 центнер кIаи 300 гектарах хIаранена тIара 32 центнер мукхи чуийцар бригада къахьегамхоша. Укхаза кулгалдеш хиннаб бригадир Белхароев Идриси къона агроном Гандалоев Хаматхани. Балха лакхбь хIанз управляющеш ба уж.

— Ханпахьеи дикеи лаьтташ кийчдаь, дикагIча агротехнически хапашка, толашагIча фуца ялаташ дIадер бахьан долаш а. — дувц совхоза керттерча агронома Гандалоев Iийсас, — цул тIехьагIа «ХIара кхайна—дикала Знак» хилийтара тIехьа Шелковской районерча механизаторий патриотически болам шерра хьал а лаьца кхашта дика Iуцал дар бахьан долаш а вIаштIехьдаьннад тха совхозерча кхаш леладерий иштта дика ялаташ хьувкъаде. Оалаш да «Мелла дика дале а, кхашка латтар ялат даң амбарашка ца кхаьчача» Цудухьа оаха дика кхетадора лоацача хаиен ца дойташи ка бола ялаташ чуэцилга ахархочун керттера декхар долга. Из декхар толамца кхоачашдара тIадерзадаь дар укх шера совхоза дерригa низаш, дерригa кхоачамаш.

ЛаьрхIа кийчъяьяр комбайнаш, кхыйола техника. ВIашагIъеллаяр 18 комбайн йолаш ялаташ чуэцара йола механизированни отряд. Цунна тIачIоагIваьвар шиь слесарь - наладчик, сварщик, механик. ХIара комбайна тIачIоагIъяьяр автомашинаш. Отряд йийкъвяр йиъ - пиь комбайн йолча звенопта. Царна кулгалдеш бар толашагIбола механизатораш Гетагажев Хьажбикар, Умаров Нурадн, Гандалоев Султан. Мержоев ЮшаI, Дадурбеков Хьусен.

СихагIеи дикагIеи ялаташ чуэцара социалистически яхь йоаржаьяр звеношта юкъе. Бaьча балха итогаш йора хIара дийнахьа. Яхье котбаьннарашта ахчан совгIаташ лора, сий деш белгалбоахар «Молнеш» тIа.

Ялаташ чуэцаш хиннача комбайнерашта юкъе эггара дикагIа хьокхамаш даьхад Умаров Нураде. 10250 центнер ялат аьрдад цун агрегато укх гурахьа, план 3600 центнер йолча. Цудухьа 10 седкъа боал цун комбайна тIа. Цхьаццадолча дийнахьа 700 — 800 центнер ялат хьатта дIадохьийтар цо ший комбайна бункера чура. Цул дукха тIехьа ца бусаш къахьийгад ялаташ чуэцача Гандалоев Султана. Коригов Iаддал - Iазима, кхыбараша.

Ялаташ чуэцача дакъа лоацаш яр 20 «Чечингстройтрансерен» 10 совхозен автомашинаш. Дийнахь а буса а болх бора цар. Къаьстта дика къахьегарца белгалбаьлар новкъостала баьхкача шоферашта юкъе Солтамурадов Хьасан. Канцигов Махьмагири, Плиев Апти, Большаков Владимир, совхозачарех Галаев Башир. Коригов Бахьаудин, Цокиев Махьмад, кхыбараш. ХIара дийнахьа ши норма кхоачалъеш болх бора цар. Дукххача ахчан совгIаташца белгалбаьхаб уж.

Ялат аьрда доаллаше а ча вIашкаозаш, цох аргIаш деш, мукъадаьнна кхаш оахаш, цига шоалагIа культураш дIаювш.вешта аьлча цхьан ханна дерригa балхаш чакхдоахаш дIабихьар укх шера кIимарс «Ингушский» совхозе.

Иштта механизаторий болх дIзбахьар бахьан долаш вIаштIехьдаьлар совхозе, йоачаша повкъарле яь йоллаше а, 15 балха дийнахьа ка бола ялаташ чуийца даха. Даьхенна хьалхашкара декхараш толамца кхоачаиде, ялаташ чуэцача лоалахошта новкъостал де, шоашта а кхы шин совхоза дIаде фу Iалашде.

Укх шера «Ингушский» совхоза механизатораша пачхьалкхена дIаденнад 5200 тонн ялат. ХьажкIаш а тIехьа укх шера планагIа 2500 тонн дIадала дезача. Вешта аьлча шера лаьрхIа хиннача шин планал совгIа ялат дIаденнад совхоза кхаш леладераша. Даьхенна иттлагIча пятилетка хьалхарча шера.

Совхоза къахьегамхоша дег тIара къоабалбеш хьаллаьцаб Кубанерча ахархой болам. Царна жоп луш кхы цIаькха а шоай торонашка а хьежа, кхы 500 тонн ялат Даьхенна дIадала вIаштIехьдаьлар «Ингушский» совхоза кхаш леладерий.

Цу толамах доккха дакъа доал ялат доккадеш, цIендеш хьатта болх беш хиннарий а. Цар болх дика вIаштIехьбаькхар ялаташ чуэцача хана хьатта заведующи хиннача совхоза керттерча экономиста Додов Абуязита, механизированни ялат цIендеши доккадеши йолча агрегата машиниста Мержоев Махьмадгире, воккхагIвола болхлочо Галаев Ахьмада.

ТIабаькха шофераш, совхоза механизатораш, хьатта болх беш бараш чIоагIа раьза ба повара Коригова Азнята. КхоалагIа шу да цо укхаза болх бу.

«Ингушский» совхоза къахьегамхоша иттлагIча пятилетка хьалхарча шера декхараш толамца кхоачашделга гойтара белгалдаккха доагIа цхьаькка а. Цхьан шеран ах шеран кхоачам хиллад доакъараш кийчара тIахьехаш Сунжерча механизатораша даь кхайкарад хьал а лаьца дика къахьийгар укх шера совхозе доакъараш Iалашдераша. Цунах доккха беркат а дьннад. План 650 тонн йолча 1100 тонн йол. 3100 тонн сепаж, вешта аьлча кхо план гаьгга, планах 2000 тонн лаьрхIа хиннача 4500 тонн ча, цунах 500 тонн кепаш яь а долаш — иштта да укх шера Цечоев Ювнаса кулгалдеча доакъараш кийчеча отряза балха хьокхамаш. Цул совгIа доакъарийна новкъостала хургья ка бола ялаташ чуийцача дIайийна 500 гектар хьажкIаш а.

ХIанз тIатеIIа силос дIайоллаш, гурахьа ялаташ дIаде лаьтташ кийчеш, комсаш дIайогIа кийчо еш ба совхозе. План 200 гектар йолча 400 гектара тIа комсаш дIайогIа лаьрхIад укхаза укх гурахьа.

Теша лов «Ингушский» совхоза къахьегамхоша дIахо йоалача хана а шоашта хьалхашка латта декхараш иштта толамца кхоачашдергхиларах.

А. БАСИЕВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиуме

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо ший аргIанарча заседане дийцад республика хьун Управлене предприятеша арахецача культурно-бытовой гIулакхаштен боахамен эша товараш дукхагIа хилийтара, цар дикал тоаяра, ассортимент шерьяра хьакъехьара дош.

Халкъа эша товараш дукхагIа хьаделга КПСС XXV съездо лаьрхIад хIанзарча хана парте экономически политика лоархIамегIа дарех цхьа декхар. Съезда решенешка хьежжа укх шера июль бетта РСФСР Лакхехаьрча Совето ший кхоалагIча сессе лаьрхIа дийцад «Республика халкъа эшаш дола товараш дукхагIа хьадараи уж дикагIа хилийтарай Российски Федераце советски боахамен органашта хьалхашка латтача декхарех» дола дош.

Партен правительстваси иштта чIоагIа теркам тIабохийт цу деша, хIана аьлча тайп-тайпарча товарашца наьха хьашташ дизза кхоачашдар къахьегамхой вахара хьал дIахо тоадара юкъара программа кхоачашъеча чIоагIа лоархIам болаш доландаь.

КПСС XXV съездо белгалдаьккхад халкъа эша товараш хьадеш специализированни предприятеш хинна ца Iеш министерствайн ведомствайн ерригa предприятеш а хила езалга, хIаьта халкъа эша товараш хьадара тIулакх тесса леладеш хилар чIоагIа харцахьа могадаьд.

Цу даькъе доккхий декхараш да хьун боахама предприятешта хьалхашка оттадьараш. Нохч-ГIалгIай АССР хьун боахама управлене 10 производственни предприяти я: Суженски лесокомбинат, Ермоловски леспромхоз, Грозненски, Веденски, Наурски, Ачхой-Мартановски, Шалински мехлесхозаш, Грозненски городской лесхоз. Шоай керттерча балхаца цхьана тIеххьарча шерашка цар хьае йоланьй культурно-бытовойн боахамен гIулакхашта эша дахчан хIамаш. Нагахьа санна 1970 шера царех итт тайпа товараш 85 эзар сома маьха арахийца дале 1975 шера барайтта тайпа товараш 316 эзар сома маьха арахийцад, цу даькъе дагара дагош, фигурни скалкаш, толкушкаш, кухне леладу улгаш, дахчан Iагша, дахчан кIор, тускараш, баьцадаараштa лаьрхIа яьшкаш, эрза новраш, саьргий новраш, помидорашта йоагIо гIажамаш, бане леладу новраш, бечолгаш, хоьккий, кхыдараш а долаш.

Культурно - бытовой гIулакхаштен боахамен эша товараш арахецара хьун боахама Управлене дукха балхаш даьд предприятешка специализированни цехаш йохкаш, цу даькъе Госбанка кредитий чотах яхкараш а йолаш, цига эшаш йола оборудовани оттаеш, кадраш кийчъеш.

Бакъда хIаьта а моттигашка бокъонца долча хьалага хьежача а Президиума заседане из дош дувцаш а хьа ма-хьоккхара, хьун боахама Управлене, цуна чуйоагIача дукххача предприятей кулгалхоша бизза пайда эшаң культурно-бытовой гIулакхаштен боахамен эша товараш дукхагIа арахецара цу гIулакха дукха бедал а йолаш республике йолча торонех.

Цар ассортимент кIезигагIа я, дукхагIа йолча хана дикеи хозеи йоацаш хул дахчах хьаяь хьамаш. Хьун боахама Управлене йоккхагIъярех йолча предприяте — Сунженски лесокомбинато дIаяхача пятилеткагIа «Росхозторг» базе дIаяхьийта цхьаккха керда изделн хьаяьац. Пхе шерах диъ шера базе товараш дIаахийтара план кхоачашъяьац комбинато.

Хьун боахама Управлене йизза кхоачашъяц кхы тIа а халкъа эша товараш арахеца аьнна Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совето енна задани. Дикка дукха ха я Управлене предприятешка дукха чоалхане йоаца дахчан хIамаш хьае ца йолаеш хьувза, хIаьта из бахьан долаш мехка кхыча районашкара хьаккхухь уж.

Лакхехьарча Совета Президиумо белгалдаьккхар из гIулакх цу хьала тIа латташ хилара бахьан бахача наха эша товараш хьаде дика производственни база йиллара Управлене а цунна чуйоагIача предприятей а кулгалхой башха сагота ца хилар долга.

ИттлагIча пяилетке наха эша товараш дукхагIа арахеца лерхI хьун боахама Управлене. 1980 шера уж арахеца лерхI 800 эзар сома маьха, е 1975 шера арахийцарел 2,6-зза дукхагIа. Дахчан 14 тайпара керда изделеш хьае йолае лаьрхIад, цу даькъе тухи бурчи леладу набораш, коромыслаш, кухне лелаю набораш, эзаш леладу а баркъаш чудехка а тускараш, маькх лоаттаерташ, лото, кхыяраш а йолаш. Бакъда иттлагIча пятилетка хьалхара шу дика дIадоладаьдац хьун боахама Управлене предприятеша. 1976 шера ворхI бетта план 88 процент мара кхоачашъяьяц цар.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо баьча соцам тIа хьун боахама Управлене кулгалхой (ни. Е. П. Матвеев, А. Б. Арсанов, Д. П. Юрчук), КПСС XXV съездо дIа ма-деххара а РСФСР Лакхехьарча Совета III сессе соцамга хьажжа а иттлагIча пятилетке культурно-бытовой гIулакхаштен боахамен эша дахчах яь хIамаш дукхагIа арахецилга, уж дикагIа а хозагIа а хулийтилга Iалашдедекхарийла баьб. Къаьстта теркам тIабахийтаб кхыча краяшкарен областашкарен республике хIаң хьаккхухьаш дола дахчах даь боахаме леладу цхьадола товараш сихха арахеца доладе дезаш хилара а, хIаьта иштта сувенирашта лаьрхIа хIамаш хьае йолае езаш хилара а.

Хьун боахама Управлене кулгалхошка дIахайтад халкъа эша товараш арахеца специализированни цехаш яккхара а уж хIанзарча оборудованеца Iалашъяра а Госбанка кредитех шерра пайда эца безаш хилар.

Республика Лакхехьарча Совета Президиумо декхарийла яьй Грозненски горисполком, Сунженски, Грозненски, Веденски, Наурски, Ачхой-Мартановски, Шалински райисполкомаш культьурно-бытовой гIулакхаштен боахамен эша дахчах даь товараш хьун боахама Управлене предприятешка хьадара гIулакхаш мишта лел а хьожаш тIанийца декхараш кхоачашдара цар коллективаш оарцагIйоахача эшаш дола новкъостал де.

Президиума заседане иштта ладийгIар № 132 йолча Алхан-Юртовски хоржамий округе гIолла Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутат харжара еча кийчон хьакъехьа Урус-Мартановски райисполкома председатела Л. Т. Миназова яьча информацега, хIаьта иштта къоастадир дукха бераш даьча исташтен къахьегама ветеранаштен совгIаташ даларах дола дешаш а.

ЭСТОНСКИ ССР. «Ноорус» яхача дунен халкъашта юкъерча кагирхой лагере VII Дунен халкъашта юкъерча ахкаңарча студенчески курсашка гулбеннаб Европа, Азе, Африка, Латински Америка мехкашкара 350 сег кагий нахи мехкарийи. Цица кхаьчай тайп-тайпарча кагирхойи студенчески организацей делгацеш, цу даькъе демократически кагирхой Дерригдуне федераци, студентий Дунен халкъашта юкъера союз а йолаш. Советски делегацеца ба ерригача союзни республикай викалаш.

Курсий керттера тема — «Студенташ машаран цхьана къахьегран, халкъаш кортмукъеи шоай лоIамеи хилара тIехьа» яхаш я.

СУРТА ТIА: VII Дунен халкъашта юкъерча ахканарча студенчески курсий президиуме.

В. ГОРБИНОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

АХАРХОЙИ БОЛХЛОЙИ БУВЗАМАШ

Вай мехка хиланза даргдоаца хIама хинна дIаэттад болхлошен ахархошен шоайла новкъостал делга Из къаьгга хьахьокх город Грознерча къахьегамхоша юрта боахамашта дуккхача шерашка даьча шефски новкъостало.

ДIадахача 1975 шера чIоагIа йокъал я этта довра кхерам болаш дар баьцадаараш, сом, кхыйола культураш. Из гIулакх ца нийсдалийтара массе тайпара новкъостал дир грозненчаша ахархошта. Промышленноста керттерча доакъоша йокъал оттарах яйна юртбоахама культураш юха дIае новкъостала тракторaш яхийтар Иштта дукха технически новкъостал дир Грознерча къахьегамхоша Грозненски, Наддеречни, Шелковской районашкарча колхозаштен совхозаштен. Ахархой хица Iалашбара дукха балхаш дир. электрофикаци йир юртбоахама производствана. доакъар кийчдеча эша оборудовани вIашагIа а ехкаш кийчйир. Дукха балхаш дир хьайбай комплексаш хиш дехкара йола помещенеш хьалъеча. ялат чуэцача техникаьа ремонт еш, кхыдола гIулакхаш деш Цхьа миллион совгIа сома маьха технически новкъостал дир юрта боахама Цу даькъе Грозненски района колхозаштен совхозаштен новкъостал деш даь балхаш, кхоачашдаь заказаш 500 эзар сома маьха дар.

ХIанз вай городе Грозне цхьаккха предприяти организаци, учреждени, дешара заведени яц республикерча колхозаштен совхозаштен ялат чуэцача новкъостал ца деш.

ДIададахача шера санна республикерча боахамашкара ялат чуэцача, доакъар кийчдеча, кхыдола балхаш деча шоай автомашинаца хьинаре къахьегаш ва эзар совгIа водитель, городера юрташка дIаухийт тракторaш механизаторски кадраш. Ялат чуэцача юрта боахама къахьегамхоша даьхача толамашта юкъе диэза дакъа лаьцад городерча автотранспортникаша. ХIанз «Севкавтранс» управленерча яхье хьалхалаттача бригадираша Ярошенкоси Насачевеи санна баьцадаараш, хьажкIаш, шекара свекла чуэцача, доакъар кийчдеча шоай транспортах кхы а дикагIа пайда эцаш къахьега лерхI Грознерча транспортникаша. Колхозийн совхозийн. заготовительни, кхыча организацей кулгалхошца цхьана юртбоахама продукташ дIа-хьа кхахьара хьалда йола заданеш, социалистически вIаши гIулакхаш леладара йола договораш уттаеш я. Цар доаха къахьегама толамаш тIа-тIа тоадалар дуккхача даькъе царех шоаех тийшада.

1975 шера городерча къахьегамхоша, студенташа, дешархоша республика кхашкара чуийцар 11 эзар тонн сэми баьцадаараши, 40 эзар тонн, комсаш, 22 эзар тонн томар тIера хьажкIаш, 5,3 эзар тонн гIожа доакъар кийчдир. Массаза кхашка болх беш хинна бригадаш йоацаш дуккхача наха дакъа а лоацаш 80 субботники воскресники дир. Ялат чуэцача, доакъар кийчдеча, баьцадаараш, сом чуэцача башхадика къахьегама толамаш даьхача дукххача болхлошта, гIулаккерча наха. водителашта елар сийлен грамоташ, «1975 шера ялат чуэцача яьржача социалистически яхьа отличникаш» яха сийлен цIераш, ахчан премеш, деза совгIаташ.

1975 шера бIаьстан юхье денз ялат дIадувча, хIаьта ялат чуэцача хьинаре къахьегаш ба Грознера дукха болхлой, гIулаккера нах. Цар шоай сийлен декхар лоархI цхьан шеран ах шеран кхоачамхиллала доакъар кийчдеча, ялат чуэцара тIанийца социалистически декхараш кхоачашдеча хьинаре дакъа лацар. Эггара хьалха юрта боахама новкъостал де арабаьлар Старогрозненски бурувдеттараш. А. Шерипова цIерагIча мехкдаьтта чакхдоахача завода. «Промавтоматика» опытни завода къахьегамхой. Цар дIадоладаь дика гIулакх хьаллаьцар городерча дукхагIйолча къахьегама коллективаша. БIарчча бригадаш вIашагIа а ехкаш дукха болхлой кхашка къахьега арабувла болабелар, эшаш йола транспорт хьежайора. Кийч а деш моша доакъар дIаделар Грозненски района боахамашта. ХIанз а тIехьа городера къахьегамхой кхы тIа а доакъар кийчдеш ба боахамашта.

ХIанз сихбенна баьцадаараши сомн чуэцаш ба уж. ХIара дийнахьа сомнйн баьцадаарийн кхашка болх беш хул ши эзар совгIа саг. «1976 шера хьалкхетаь баьцадааращи сом ший ханахьа чуэцара. кийчбара, чакхбаккхара, царна реализаци яра де дезарех, КПСС обкома бюро соцам кхоачаш а беш городерча предприятейн организацейн партийни организацеша берригa къахьегамхой оарцагIбаьхаб. баьцадаараши сомн чуэцача юрта боахамашта новкъостал дара. Цу даькъе яьржача социалистически яхьо тIа-тIа дикагIа хулийт доаха толамаш.

Юрта боахама новкъостал дарн болх тесса лелабу цхьайолча предприятей, организацей партийни профсоюзни организацеша. Колхозашен совхозашен цхьана шоаш белгалдьаха балхаш кхоачашдац. шоаш шефал деча боахамашта эшаш дар фуд хьажара дукха сагота бац цхьабараш Цунца цхьана боахамий, цхьайолча райисполкомий кулгалхоша юрта боахамашта новкъостала бахача наьха дукха йоакхо ца еш я моттигаш а нийслу. Шоашта новкъостала дIахьожаьчa техниках, къахьегамен материальнии ресурсех бизза пайда ца ийбеш моттигаш нийслу.

ХьажкIаш чуэцача санна колхозашен совхозашен хьалхагIеи белгалдаха дезаш дар сомн баьцадаараши чуэцача де деза балхаш. Цудухьа «Консервплодоовощ» объединене, боахамаша кхетамца вIаштIехьбаккха беза горожаний болх. ХьалхагIе а план оттае еза баьцадаараши сомн чуэдара уж дIадалара йола график а оттаяь айхха бувзам лоаттабе беза уж чакхйоахача предприятешца. Из болх иштта кхетамца вIаштIехьа ца баькхача дукха балха ха лехьа йоаю, болх ца беш багIа безаш хул болхлой, боагIача тайпара пайда эцаш автотранспортах. торговлена ма-эша баьцадаараши сомн дIаккхаьа вIаштIехьдалац. Из болх мишта вIаштIехьбаьккхаб хьежар укх шера 16—17 июле Грозненски района «Родина» совхозе. Торгующи организацешта, автотранспортникашта, совхозерча пхелагIчи ялхагIчен бригадашта юкъе айхха бувзам ца хилар бахьан долаш совхозе хьахьожаьчa ялх автомашинах бизза пайда эца вIаштIехьдалацзар. Цудухьа торгови организацешка дIадахийта дезаш хиннaчул кхоза кIезигагIа дIадахийтар баьцадаараш.

Шефашта юкъе бувзам ца хилар чIоагIа Iаткъаш хиларах дукха масалаш доаладе йиш я. Ачхой-Мартановски районерча «Самашкинский» совхоза кулгалхой эзявках ка бола ялат чуэцача 15 июле городерча транспортни организацешкара яхийтар 15—20 автомашина. Царга бизача низаца болх байтара е йоагIаш йола йоакхо яцар совхозе. Цудухьа бIарччача дийнахьа 5—7 километр мара юкъ йоацаш гаьна ца ядача моттигашка дал е шиь рейс мара яцар хIара автомашина. Цо хьахьокх автотранспорт ехаш яь заявка нийса яь ца хилар. Уж санна дола масалаш доаладе йиш я кхыча боахамашка шефаша деча балхех, нийслуча кхоачамбоацарех лаьца. Уж лакхе цIераш яьхараш санна дола кхоачамбоацараш чIоагIа Iаткъаш да шефаша деча балхаш тIа. ХIаьта из болх тоабяра мел эша торонаш кхоачамаш цар долаш да. КПСС Нохч - ГIалгIай обкома соцам кхоачашбара советски боахамийн органаш оарцагIъяла декхарийла я. Цо вIаштIехьдоалийтаргда юртбоахама производства эффективность лакхъе, городо юрта деш дола шефски новкъостал овлангара денз эргадаьккха тоаде.

Т. ПОЗДНЫШЕВА,
КПСС Грозненски горкома промышленно - транспортни отдела инструктор.

Старогрозненски бурув тохара балхий управлене дикагIа лоархIачарех я Шуликин Георгий Александрович керте латта № 712 йолча буровой коллектив.

Итт шу совгIа ха я из коллектив вIашагIъелла. Укхаза йоккха опыт йолча специалисташа, царех цаI ва Георгий Александрович, шоай опыт дог раьза долаш дIалуш, кхетам луш хьалкхебаь ба коллективера берригаш а. Царех ба бурувдеттараш И. Н. Лопатин, А. Докшукаев, группарторг Т. К. Залялутдинов, комсомолец Б. Н. Макаров, кхыбараш. Бурув тохаза балха боагIача хана уж берригаш а цхьаккха специальность йоацаш бар, хIанз бурув тохара балха тIа йоккха опыт а йолаш сменашта керте латташ ба уж. КПСС XXV съезда ший болх дIаболабеча деношка цу буровой коллективо йоаккха мехкдаьтта кIеж а тохийташ эксплуатационникашка дIаелар цхьа скважина. Цул тIехьагIа март бетта бурув а тохаш яккха йолайир хIанз йоаккхаш латта № 712 йола скважина. Яр шу чакхдалалехьа планагIа 3275 метр бурув тоха дезаш бар лаьттан ченаш техкараш. Август бутт болалуча деношка толамца кхоачашйир цар из задани.

Иштта къахьегаш йолча буровой коллективо «Грознефть» объединене бурувдеттарашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхай.

СУРТА ТIА: буровой коллектива кулгалхо Г. Шуликин.

Е. МАЛОВА тексти сурти.

ХЬИНАР ДОЛА САГ

Баьцадаарий, кхашта юкъе гIолла бодача новкъа дом гIуттабеш йода тха «Газик». Цхьаккха морх яц — сигале. БIайха хьеж малх. Миха «Iамад» йоацаш садикъа я. Хеталу, деррига а цу йIовхалах дIалечкъача санна. Бакъда из ишта дац. Кхехкаш ба кхашкара къахьегам. ИттлагIча пятилетка хьалхарча шера шоаш хьалкхебаь хьувкъам чуэцаш боахк «Солнечный» совхоза цIи хезача баьцадаараш леладечо Шамилева Зинас кулгалдеча бригадера нах. Ди делкъийгахьа ласташ доагIе а хIанз. дIаэттача санна сиха бу царо болх. Царна новкъарле яц бIайха хьежача малхо. Вешта цунаха-м тамашъелга а дац. Иштта, даим а маьлхеи михеи кхашка хила безаш ба лаьттaлеладархой.

— Нийса яьхаз вай даьша «Ахки хьоа ца кхийхкачун Iай сй кхийхкабац»,—аьлар Зинас, тхо дIа-юха хаттар даь даьлча, малхо хьатара ерзаьча юхь тIара хьацар йовлаккхаца дIа а доахаш — Укх йIовхалах бIакъожабаь тхо Iийне долхе атта хургдац тхона хьалхашка латта декхараш кхоачашде. ХIаьта декхараш эIамига дац. 50 гектар я оаха леладу баьцадаараш Ховш ма дий уж кулг кара чуэца деанлга Цудухьа ба бригадацара нах шоайла яхье бувлаш хьинаре къахьегаш. Оаха чIоагIа къоабалдеш, боккхача безамца дийнар КПСС Генеральни секретара Леонид Ильич Брежнева Кубански края кхаш леладерашка дIахьийта письмо Из письмо дувцаш тхоай боахаме хиннача собране тха бригада коллектив до лош делар пхе шера план динъ шера кхоачашъе. ХIаьта лаьрхIар кхоачашдара тхоай низ дIакхоачар дергда оаха. ХIанз шоана гучча беса нарсаши помидораши чуэцаш да тхо. План 50 тонн йолаш 60 тонн нарсаш дIаеннай оаха. Наха болх дика бу. Царна юкъе а белгалбаьнна дика болх беш хьабовгIа Исмаилова Калипат, Садаева АсмаI, Хациева Зура, иштта кхыбараш.

Из бакъда Дика бу наха болх, барттайна я из коллектив Цу коллективера хьоккхам а эцаш къахьег совхоза болхлоша а Цар хIанзле дIаеннай 1500 тонн баьцадаараш Цу толамашта хьалха латтача Зинай бригадо къахьег «ХIара балха денна — дикала Знак» яхача девизах. Цо хIанзле тIехкхоачашъяьй нарсаш дIаялара шера план Помидораш дIаялара ши план кхоачашъе лерхIаш я. Из во толам бац.

Укх шера март бетта дар из ХIаьта шийболх чакхбаьккхача КПСС 25 съезда исторически решенеша дегаш гIоздаьха бода юрта боахама къахьегамхой хьалха шорш тIаийна хиннача социалистически декхарашка юхе хьежа а хьежаш керда декхараш хьалхашка уттадеш бар. Цу хенна совхоза директора Махмудов ЯрагIен парткома секретара Токаев Сайд-Аминен къамаьл хилар Зинайца.

— Фу даьл Iа Зина вай хьога дийцачох. сагеца дага яьйна йий хьо цу деша, раьза йий хьо бригадо хила? — дIадоладир къамаьл ЯрагIе. —Оаха дIаала ца дезаш хьо хье а довзаш ма йий цу хьалха вIашагIъеллача вай совхоза гIулакхаш ДIадахача шера хьалхашка лаьтта декхараш кхоачашде новкъарле йир вайна хаоттамо ХIаьта, цу шерарчул а йоаккхагIа я укх шера план. Шера планагIа 5540 тонн дIадала дезача 6200 тонн баьцадаараш паччахьалкхенга дIадала декхар тIаийцаз вай. Из декхар кхоачашде вIаштIехьдаргдац кхы а шиъ керда бригада вIашагI па еллача. Царех цаI хьа звенох е лерхI оаха Iа кулгал а дергдолаш. Кулгалхочун декхар Iа сийленца кхоачашдергхиларах тхо шек дац. «Гойтинский» совхозе Iа болх беча шерашка хьа звенос даьхача толамаша бокъо лу тхона иштта майрра хьох теша БархIлагIа пятилетка динъ шера кхоачашъяьй Iа. Иштта тIехкхоачашъяьй хьа звенос нийсагIа пятилетка а. Тхоашкара доагIа новкъостал оаха дергда хьона, — аьлар Махмудов ЯрагIе.

Цхьан юкъа сатем эттар директора кабинете. Зина уйлангахьа яхар. Цу хенна корагIа чу хьежача бIаьстан мальха зIанараша сийрдайоаккх эзийча кхалсага, хьинарерча къахьегамхочун юхь. Дийлаттача корагIа чу доагIача шийлача фево ловзаду цун керта тIа тулла косынка. Бакъда, хIанз ше фу аьнна жоп дала бакъахьа да на ховш ягIача Зинас из дец. Боккъалдар аьлча, хьалхашка нийслургйола холонаш яцар Зина кхийрар Халонаша-м цунна дуккхазза а нийсъеннаяр. Иштта пхийтта шу даьлча 1946 шера эггара хьалха балха яхар из. Гаьнарча Казахстана Семипалатински областерча «Чигилик» яхача совхозе гIишлой бригаде яхар из болх бе. Къе яр совхоз. Атта дацар цхьаккха а балха говзал йоацача Зинайна боккхачарна нийсса дIа а этта къахьега. Цул совгIа кер хьалбиззалца хIама яа йиш йолаш дацар тIемо бохабаь халкъа боахам юхаметтаоттабеш баьхкача Зинайна а из санна болча кхыча кагийхошта а. Бакъда, из холонех кхераенна тIехьашка яланзар. Берриге низ дIателар совхоза хьайбай помещенешта ремонтъеча, керда гIишлош хьалъеча. Шийтта шера хилар цига болх беш.

ХIаьта ГIойтIа баьцадаараш леладеча цо болх бу пхийттагIа шу да. Цу юкъа даим хьалха латтарий мугIарашка йолаш хьаенай. Укхаза болх беча шерашка дIаийцар из Коммунистически парте мугIарашка. Укхаза болх беча хана хержа хиннай из СССР Лакхехьарча Совета депутаталла. ХIанз а я Зина вай республика Лакхехьарча Совета депутат. Белгал па боаккхаш бисабац Шамилевой къахьегам а. Цун наькха тIа сийрда леп Октябрьски Революцен Къахьегама Цlеча Байракхен орденаш. Шийтта шерах цаI дIадахийтадаш цун звенос план кхоачаш ца еш. ТIаккха миштта аргда цо бригадирашта гIоргъяц со. хIана шийгара боахама гIо эшача хана

— Шоана бакъахьа хете раьза я со оаш яхачох, — аьлар Зинас. цхьан юкъа кабинете эттта сатем бохабеш...

Керда яздаь илли санна, сиха дIахоз юрта моллагIа а керда хIама Иштта сиха дIахайра Зина бригадиралла яхалга гIойтIахошта Бакъда, цар цунах тамаш янзар. Шамилевас из декхар а дика кхоачашдергхиларах тешар. Бакъда Зинайна-м атта дацар звенох вIашагIъеллача бригаде гIулакхаш нийса вIаштIехьдаха

— Тоъал техника яцар. Хьал дале а массане цхьа барт болаш тхоайла гIо а деш дIабоЛабир оаха болх. — йоах хIанз Зинас. — Агротехнико ма-яххара лаьтта тоа а даь дIадийна баьцадаараш Цул тIехьагIа царна эшшача беса хий диллар. кхыдола гIулакх дир ХIаьта. бригадана кулгалделга аз дIадоладир нахаца кхетама болх а беш. ДIадовзийтар хьалхашка латта декхараш Уж кхоачашдара оарцагIбаьхар. къахьегама дисциплина телхаерашца цхьаккха а тайпа машар бацар. Со коммунист я ДуккхагIа дIадех коммунистагара Массаняхьа хьалха хила веза из. Цудухьа сай низ хьинари кхоадц аз хьалхашка латта декхар сийленца кхоачашдара ХIаьта, се иразодолаш лерхI аз Ленински парте член хиларах. ДIахойлача хана кхы а дикагIа къахьегаргда аз

Урус - Мартановски района «Солнечный» совхозе баьцадаараш кхедеча хьаьнала къахьегаш хьайоагIача Шамилева Зинай сий ду балха юкъе кердадар. пайдане гIа дар кхухьаш. шийна карагIдаьннар. хIаранега дIадовзийта кийча хиларах. Цо хьинаре дакъа лоац шоай совхоза партийни организаце балха юкъе. Из я партбюро член. дикагIйола агитатор Из дукха еза боккхийчарна, зIамигачарна ХIанз каникулех шоаш мукъа болаш цун бригаде къахьегаш ба дешархой

Ираз. Из дац догIан хьисапе сигалара Iолелхаш, е баьца хьисапе лаьттах тIа дулаш Къахьегамца корадаьд Зинайна ираз. Къахьегам дукха безарах вIаштIехьдоал цун. хьалхашка латта декхараш сийленца кхоачашде а.

Ю. КУРСКИЕВ.

Укх сурта тIа «Зоя» яхача ший групперча дикагIболча Iаттаца латт Грозненски района «Юбилейный» совхоза доярка Хожбахмадова Закият.

— Ер тайпа доахан дуккхагIа даларе бакъахьа дар, — йоах Закията — Духхьал укх цхьан Iаттагьра хIара денней бийсанен 30 килограмм совгIа шура йоаккх яз.

Н. ЛИТВИЧЕНКО сурт.

ХЬАЙБАШ IАЙ ДИЗА ХИЛИЙТАРА

Цу тайпара девиз а йолаш къахьег укх шера района колхозашкеи совхозашкеи доакъараш кийчдеча отрядаша, звеноша. Доакъар кхоачам болаш хуле, кхыйола паччахьалкхен плакаш тешшаме кхоачашъергья. Цо торо хулийтаргья дукхагIа дулх, шура, тха, кхыйола юртбоахама продукци яха.

Нагахьа санна укх шера кийчдаь гIожа доакъараш соахка кийчдаь хиннарашна нийсдича ховргда. Доакъараш кийчIена къахьегамхоша дукха болх баьлга, Аьттув боацар хаоттамо хьалаши кхыйола новкъарлёнаши хиннайоллашехьа а, цар шоай болаш бола низ уроттабаьбар ма-могга дукхагIа доакъараш кийчдара.

Доакъара проблема укх шера дикагIа а аттагIа а къестаю района боахамаша. Нагахьа санна 1975 шера 10 августе кхаччалца района колхозаша— «Путь к коммунизму» яхача колхозо — 6057 тонн, «Красный пахарь» яхачо — 4836 тонн, Ленина цIерагIчо — 4390 тонн, «Коминтерн» яхачо — 4437 тонн, «Червленский» — 3990 тонн гIожа доакъар кийчдаьдале е еррига а 44 процент мара план кхоачашъьене, хIаьта жа леладеча «Шелковский» совхозо планагIа 4700 тонн кийчде дезача метте 375 тонн мара кийчдаьдеце. Iа геттара хала заккха дийзад боахамий. Хьайбаш моцалла ца дойтара чурен арахьареи кхоачамаш леха дийзад боахамий. Доакъар ца тоъар чIоагIа Iаткъад хьайбашта. Халла мара кхоачашъюланзар района паччахьалкхенга хьайбай продукци йоххара план.

1975 шера планагIа 66100 тонн кийчде дезаш хинна гIожа доакъар 28347 тонн мара кийчданзар е 43 процент кхоачашйир план.

Укх шера доакъар кийчдара тоьонашка бокъонца хьежар, соахка даь гIалаташ юха керда ца дахара тIаерзаяь мероприятеш кийчйир КПСС райкомо райисполкомо. Планаши пасчеташи хIара боахамга, боахама чухьа хIара отрядага, звенога, хIара колхозхочуни болхлочунги дIакхийтар.

Цу организационни балхах бIаьстан юххье дена дика бераат даьлар Болх цхьатарра дика вIаштIехьбаьккха кийчде доладир доакъар колхозаша, совхозаша. предприятейи организацейи болхлоша ДуккхагIеи дикагIеи доакъар кийчдар дукхьа социалистически яхь ярыжай боахамашта, отрядашта, звеношта юкъе. Берригаш а хIана бац аьнна болча бахача нaха дакъа лаьцар цу лоархIамеча гIулакха юкъе. Машинаца хьакха йиш йоацача моттигашка мангалашца хьоккхар баьцаш Йокъаенна яьнна йол хьалхxагIе а белгалъяьча заготовительни пункташка дIачутедар наха.

Шера планагIа 59040 тонн кийчде дезаш хинна гIожа доакъар укх шера 10 август хьатIаккхоачаш 50993 тонн е 86 процент кийчдаьдар, цу даькъе планагIа 33630 тонн хила еза йол 21450 тонн, е 64 процент, сенаж 10800 тоннана меттел 14636 тонн е 136 процент, ча 14660 тоннана меттел 14907 тонн, е 102 процент.

Доакъар кийчдара хьалха латт планагIа 9990 тонн доакъар кийчде дезача метте 9880 тонн е 99 процент кийчдаь «Красный пахарь». 5690 тонн кийчде дезача 5501 тонн, е 97 процент кийчдаь «Коминтерн». планагIа 11450 тонн кийчде дезача метте 10382 тонн кийчдаь «Путь к коммунизму» яха колхозаш.

«Чеченингушвино» яхача производственни объединене совхозаша — «Виноградный» яхачо доакъар кийчдара план 203 процент кхоачашъяьй. ПланагIа 720 тонн кийчде дезача но 1400 тонн кийчдаьд доакъар. «Гребенской» совхозо 280 тоннана меттел 431 тонн гIожа доакъар а кийчдаь 154 процент кхоачашъяьй план. «Бурунный» совхозо 140 тонн кийчде дезача метте 250 тонн кийчдаьд.

Доакъар кийчдара балхах укх шера дика лоархIаю «Шелковский» племзавод. Цо планагIа 4500 тонн кийчъе езаш хинна йол 4003 тонн, е 89 процент кийчъяьй.

«Червленский» колхозо доакъар кийчдара план 82 процент чакхдалалехьа гIожа доакъар кийчдара план тIеххоачаш а ергья. Цу боахамо, кхычарчул дикагIа пайда эц чурча кхоачамех 170 тонн эза кийчбаьб цо. Цунах хьадергда гранулированни доакъар.

Укх шера дика лел сенаж лаьттах йоллара болх. «Красный пахарь» яхача колхозо 2800 тоннана меттел 4526 тонн еллай из, план 162 процент кхоачаш а еш. Ленина цIерагIча колхозо 159. «Червленский» 126. «Путь к коммунизму» яхача колхозо 107. Менжински цIерагIча колхозо 100 процент кхоачашъяьй сенаж йоллара план. Сенаж дIахо йоллаш латт боахамашка.

Геттара дика чакхбаьккхаб ча гулдара болх. Из кийчдара план кхоачаш а яь кепа а теха доахана Iадоаккхаргдолча хьатIоаш латт.

«Виноградный» совхозо 315 процентни «Гребенской» совхозо 400 процентни кхоачашъяьй ча кийчдара план.

Силос йолла доладеннад районера деррига боахамаш. ПланагIа 44680 тонн йолла езаш йола из хIанзале а 10128 тонн еллай. Ди тIехь сихагIа лел силос лаьттах йоллара балхаш.

Совхкарчул дикка дикагIа лел витаминно-баьций хьоар даккхареи паччахьалкхенга доххареи болх. Нагахьа санна соахка 6200 тонн план йолча метте. 10 август хьатIакхоачаш 2170 мара даьккха хиннадеце, укх шера цу ханале 6870 тонн даьккхад. планагIа дохка дезача 800 тоннах хIанзле а 713 тонн дехкад.

Цу цифраша хьахьокх, гIожа доакъар дуккхагIеи дикагIеи кийчдара дешашта укх шера хIара денна керттера уйла тIайохийташ хилар а результаташ соахкарчул дуккха а дикагIа хилар а.

Цхьабакъда нийса хургдацар, нагахьа санна доакъар кийчдара гIулакха юкъе кхоачамбоацараш дац аьнна хийтача. Цхьадолча боахамашка йокъаяллаца улла а йийя кепатох люцерна. ТIаккха из бахьан долаш люцерна лордаш дукха оаталуш Iо а ухаш йоа, цунах йоалла белок наьха санна кIезиг а луш.

Хьекха Iойилла бун хьа ца гулъеш дукха гоаю цхьадолча боахамаша. Йол кхорзалу, бос бов цун. хIаьта керттера дар—дикал эшалу. ТIера баьцаш хьекха цхьайолча участкашкара йол ший хаинахьа хьа ца гулъяо бахьан долаш догIанна кIал йода. юккъе гIолла керда бун хьалтIа а йолалийя вар йол. тIаккха хьайбаша чамза юь.

Доахана Iадоаккхаргдолча моттигашка доакъар хьатIаувзача хана дукха доаду из, къаьстта а кепатоханза из хуле.

ХIанз районе цхьатарра чуэца а промышленносте чакхбаха а болабеннаб сом. Хий дIа а Iайта. сомах юхейнса юхкаш дикка юъ доахана а котамашта а. Уж юхкаш хIанзле а 300 тонн гаргга нувхацца дIакхайсай Уж ферме дIа а йихьа шийна хало е лац цхьанна а колхоза. Нагахьа санна царех найда эзаре, кхыдола доакъар дикка кходе йиш хургьяр.

Алхха цхьан Каргалински чхьагIара заводо чакхбаьхаб 500 тонн совгIа Iажаш. хIаьта царех юхейнсача юхкий 100 тонн гаргга дIа а кхессай ЧхьагIар доаккхача завода гаьна йоацаш улл «Путь к коммунизму» яха колхоз. 12 эзар гаргга хьакха я цун. Царна геттара дика доакъар хургдар цу юххех. Цхьабакъда колхоза кулгалхой из теркалдеш бац.

Кхы а дуккха дуана йиш яр доакъар кийчдеча нийслуш долла кхоачамбоацараш.

Доакъар дIахо а кийчдеш латт районе.

Сезон чакхдоалаш боахамий коллективаша доакъар кийчдара планаш кхоачашъяь ца Iеш. тIеxкхоачаш а ергья, общественни доадаа циза долаш Iацгара дахара мел эшар дергда.

А. ФЕСЕНКО,
Шелковской района юртбоахама продукташ кийчъяреи цар дикалеи дешашка хьожа госзаготинспектор.

ХЬАЛХАЛАТТАРИЙ ОПЫТ— МАССАНЕНА

Кепатеха араяьха кийчъяьй Российски Федераце юрта боахама Министерства Къилбаседа Кавказа Центральни Черноземьянеи лаьрхIа арадоахача «Сельские зори» яхача Iилман производственни журнала аргIанара, бархIлагIа, 1976 шера августовски номер. Кхашкеи фермашкеи творчески болх беш болча юрташкарча къахьегамхошта цу тIара корадоагIаргда шоай балха тIа керда толамаш дахара царна новкъостал дергдола лоархIамеи пайданеи хIамаш.

«КПСС XXV съезда решенеш кхоачашъергья вай!» яхача рубрикана кIал «Хьамсарча лаьттанна безам а болаш» яхаш боккха чулоацам бола статья язъяьй Краснодарски крайисполкома председателя хьалхарча заместителя Н. Елисеева. Автора ма-ярра юви Кубане лаьтта леладара культура лакхъяр духьа делаю социалистически ях вIаштIехьъяккхара опыт, хьахьокх, юртбоахама производства эффективноста, продукце дикала цо малагIа влияни ю. Шоаш болча юкьедахьа мегаргдола дика хIамаш дуккха а корадоагIаргда аьнна лет сона цу тIара Дагестана, Къилбаседа ХIирийчен, Нохч - ГIалгIайчен кхашкеи фермашкеи къахьегарашта.

Из статья еша хьажалаш.

Свеклаш лелаерашта лаьрххIа йовза могаю оаха «Шекара свеклаш чуэцара — дикагIа йола хьанаши прогрессивни технологии» яхача разделе кепатеха материалаш, Къаьстта уйла тIаяхийталаш «Сельски зорей терга истол» яхача рубрикана кIал Краснодарски края Тимашевски района «Искра» яхача колхоза свеклаш лелаерий опытах лаьца цу колхоза кулгалхоша, специалисташа, мугIареча къахьегамхоша дувцачоа. Шеко йоацаш шун терко тIаозаргья «Йоккхача группо ах поточни хьисапе» яхача статья тIа колхоза керттерча агронома С. Колесникова, «Творчески наькъаца» яхача статья тIа Социалистически Къахьегама Турпала А. Ворошилова. «Толама ларде — рационализаци» яхача статья тIа БМ-6 яхача свеклай лордаш лохьаеча машина машиниста Н. Абальмасова дувцачо.

Ахка чакхдоалаш латт. Ялаташ чуийца а баьнна гураха ялаташ дIадера чIоагIа кийчо еш ба кхашкара къахьегамхой. ХIанз цигга накъаргья царна лаьтта леладара культура лакха йолча мастерий опыт. Из опыт ше ма-ярра юви «Календарь полевода» яхача разделе. «Юха шерарча хьувкъама — чIоагIа лард» яхача рубрикача кIал кепатеха дуккха кагий статьяш я гураха ялаташ дIадувлга вIаштIехьдаккхареи чакхдаккхареи опыта хьакъехьа язъяь. Къаьстта уйла тIаяхийталаш «Ялаташ дIадера ханаш хьувкъами», «Молхаш тохара эффективность», «Хьаж-кIаш дIаера — эябь», «Фу дIаделе селкаш нийсъяр» яхача статьяшта.

Опытага диллача лоархIаме статьяш дукха я «Специализаце керда горизонташ» яхача разделе кепатеха. Шоай практически балха тIа шоана пайда боалаш хургья аьнна хет сона Кубана шурий комплексашта лаьрхIа промышленни хьисапе Iаьсий кхедара эггара хьалхарча опытах язъяь «Хиланза яргйоаца звено» яха, тIехдика хьайбай продукташ яхара опытах язъяь «Дика хувцамаш» яха А. Воропаева статьяш.

«Шурех боала витаминни пайда» яхаш чIоагIа лоархIаме статья язъяьй Къилбаседа ХIирийчен Горски юртбоахама института аспиранта Ж. Жашуева. Автора дувц. шура хьаьнагIа яхара фу де деза.

Кхы кIезигагIча лоархIаме йоацаш я Дагестански юртбоахама института кафедра заведующе, профессора М. Зубаирова, ассистента, юртбоахама Iилмай кандидата М. Ризваев Дахадаевски района «Заветы Ильича» яхача колхоза зоотехника И. Хамзатханов язъяь «Смесаш пайдана я» яха статья. Автораша ма-дарра дувц смесаш сенах латт а царца доахан кхаьбача боала пайда а.

Цкъа дIайийча дуккхача шерашка тIаювла баьцаш дIайийцача культурни даьгIенашка доахан кхоабача хьайбаш лелаерашта лаьрххIа еша могаю оаха «Культурни даьгIенашка доаханна хий меладар» яха Грозненски опытно - мелиоративни станце юрта боахама хий тедга Iалашдеча отдела кулгалхочо, юртбоахама Iилмай кандидата Б. Винидиктовеи гидротехникаи мелиорацеи Къулбехьеи Iилма - тохкама института аспиранта Э. Давыдовеи статья.

Дика чулоацам бола статьяш кIезига яц «Доакъараш кийчдара кхоачамаш оарцагIдаха» яхача разделе кепатеха ЧIоагIа дика статья кепатехай Курски юртбоахама опытни станце Iилмахоша А. Пономаревеи И Ступаковеи «Минкормах яьккха сенаж» яхаш.

Дагестанеи Нохч - ГIалгIайчени хьайбаш леладерашта лаьрхIа еша могаю оаха Дагестански юртбоахама Iилматохкама института вокхагIволча Iилман болхлочо, юртбоахама Iилмай кандидата И Магомедова язъяь «Комсий ткъовронгехи гIапахи даьккха хьоар» яха статья. Комсех хьакъеста хIамаш геттара пайдана я доаханна доакъарийна.

Дагестана Дербентски района Алиева цIерагIча совхоза комсаш лелаераша чIоагIа хьувкъаю комсаш. Из вIаштIехьдоал къахьегама дикагIйолча методах пайда эцар, юртбоахама Iилмана керда карагIдаьннараш производствана юкъехьхьар бахьан долаш. Цу опытах дола хIамаш ма-дарра ховргда шоана «Алиева цIерагIча совхоза янтарь» яхача керте гIолла даьча юкъарча йоазонна кIал кепатеха материалаш оаш еше.

Дуккхача шерашка Нохч-ГIалгIай АССР Гудермесски района «Терек» яхача совхоза директор волаш хьавоагIа Османов Осман Гериисултанович. Боахама берригача къахьегамхоша сий деши лоархIаши ва из. Цу дикачеи чаькха оамалаш йовзачеи сагах лаьца дувц «Дукха деза сона сай лаьтта» яхача журналиста Ю. Рутштейна язъяьча очерка тIа.

«Сельски зорей» августовски номер тIа дукха я толашагIча опытах язъяь дуккха кхыйола чулоацаме статьяши корреспонденцеши Из опыт йовзаран шоай практически балха юкъеяхьаран мело ма елаш.

С. ЧЕРВОНЫЙ,
журнала корреспондент.

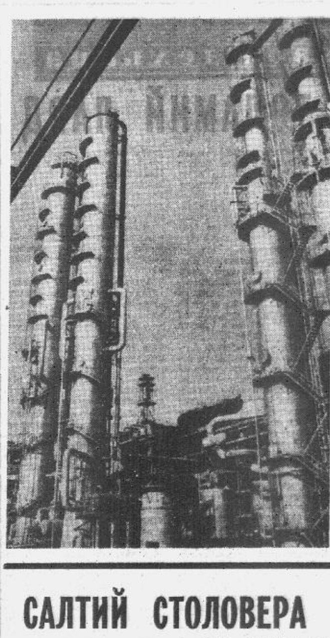

УКРАИНСКИ ССР: «Азот» яха Северодонецкин (Ворошиловградски область) Ровенскии объединени — минеральни удобренеш ю республике йоккхагIъярех предприяти я.

Химикий творчески яхьо, къаьд ца луш торонаш лехаро, хьинаре къахьегаро торо хилийтай иттлагIча пятилетка хьалхарча шера план толамца кхоачашъе.

«Азот» яхача Северодонецки объединене химикаша шу доладелча дез 60 эзар тонн совгIа планал тIех минеральни удобренеш яьй. Еррига цехаши участкаши графикал хьалха а йолаш болх беш я

СУРТА ТIА: «Азот» яхача Северодонецки ПО аммиака цеха цхьа участок.

Р. АЗРИЕЛА сурт.
ТАСС фотохроника.

САЛТИЙ СТОЛОВЕРА МЕНЮ

Массехк шу хьалхагIа, тIема гIулакх де вахалехьа, «Националь» яхача московски ресторане повар хиннав прапорщик Бурганов Рашид. ХIанз эскархой кулинар. Львовски гарнизона эскара даькъерча салташта кхача кийчбеш ва из. Цунна новкъостал ду Советски Эскара мугIарашка бокъонца дола тIема гIулакх де баьхкарех болча къонача повараша. Царна дIагел цо ший знанеш, опыт, говзал.

Бурганова ученикаша кийчдаь хIама дуаш хиннав со цкъа. Тейшаме яла йиш йолаш ва со: из во вIалла а дацар. обеда меню тоъал къе хиннаяле а, майонез тIа а етта кердача кабуцах даь салат, хьакхий дулхаца, яь хьаьна украински борщ, шоллагIа тайпа —хьаьна пикантни соус тIадеттача гречневи кашаца дулх. Iажий компот.

Цига хинна Iац цу тайпара хьаьна обед. Советски Герзашцарча Низашка оттаьча положенегIа хIара денна телаш йола продукташ бокъонца нормашка хьежжа хул. Инструктора-повара, столове начальника, лоро цхьана оттабу из боарам, командира чIоагIбу из, хIаьта дагадоххарагIа аьлча, даара чам боаккхар а из ше ва. Продукташ хьакъоастаеча хана теркалду цо дийнахьа салташа мел хало тIальттай. Масала, нагахьа санна цу дийнахьа дукха къахьега дезаргдолаш полевой занятеш е лаьрхIадали, завтраки обеди хьаьнагIа а дуккхагIа а хул, хIаьта ужина байя кхача лу чкъаьра, баьцадаараш юкъе а долаш.

ХIаьта дициургдоацаш кхы а цхьа хIама да: дийнахьарча боарама юкъейолхаш хила еза положенегIа лаьрххIача тайпара ерриге продукташ: дулх, фуаш, налха, бежана а ганарий а даьтташ, кIайн Iаьржеи маькх, крупаш, чкъаьра, коартолаш, баьцадаараш. мерзача кхачанна лаьрхIа бокъабаь сом., ТIехьа тIатохаш йола баьцаш а хIамаш а тIехьа (буру, укеус, горчица, лаврови тIа, кхыраш) лаьрхIача еррига 30 гаргга цIи йолаш. Колорийностага диллача салтий меню хIара деннара «энергетически потенциал» физически хала балха воаллача болхлочоа могабьеча боарамал тIех я Духхьал цу боарамо Iалашду, диетологашта, физиологашта, медикашта хетачох, хIара деннарча эскарерча гIулакха хьалашка къонача организмо дерттIа болх белга.

— Цхьан хана массехк бIаьсаг кхабар — атта гIулакх дац. Цхьабакъда укхаза цу гIулакха эшаш мел дола хьалаш долаш да. Эскара даькъе гIулакх деш мел волча сага лаьрхIа я столови. Обед дуаш йоккха пангIата сийрда ши зал я цун, пенашна хьалдала живопись дуккхаезача салташа яздаь картинаш Официанташ — дежурни взводера салтий Столоверча цIенална хьожаш дежурни лор ва Производственни помещенешка совнагIа цхьа хIама яц. еррига процессаш механизированни я Iенаро йоахьеча яьшка кийчбу кхача ХIанзалча оборудоване йиш хулийт массехк минута чкъаьра, дулх кийчде. массаза а яхар мо сайнийна чаьпа с компотаца телаш йола мерза булкингаш ятта.

Салтий шоай ротаца столове хьаьха болабеннача хана обед иеолаш тIа латташ хул: йоккхийча супницашка Iы гIеттта латт чам болаш хьаж йоагIа борщ е суп шоай аргIа хьакхчарга хьежаш латт котлеташ, салат, сельдь, компот...

Столове дIачувоаллача метте массанена хайтар духьа пенаца хьалъэлла улл кIиранна оттаяь завтраки, обедий, ужиний меню 60 совгIа тайп-тайпара даараш лаьрхIар аз цу тIара, царна юкъе шозлагIа цIи йоаккхаш цхьаккха а дацар. Виззалцен чам болаши даа хIама да. ХIаьта ший воIо фу дуъ яхаш саготдеш нанас яздаь письмо шийга цIагIара кхаьчача къонача салтечо Приходько Ивана жоп дахьийтад, ше гIулакх деш баьккхача укх массехк бетта кхо килограмм дулха тIакхийттай шийна аьнна. «Нагахьа санна ер дIахо а иштта хуле, — беташ а беш чакхдоалийтар Ивана ший письмо. — запасе вахийтачул тIехьагIа дуача хIаманна боарам оттабе безаргба са ГIелвалар дукха».

Владимир ПОПОВ,
АПН корреспондент.

Львов.

АПН корреспондента дехар дарах, салтий столовера еча репортажа маIап доашх СССР оборона Министерства Центральни продовольственни управлене начальника инарал-лейтенанта **Исаенко** Ивана:

— МугIарерча Приходькой сатеде безам ба са эггара хьалха: уне хургволаш вафстаргвац из. Салтечун кхача тIемахочунгара гIулакхо дIабехарах бовш бола низ юха меттаоттабе лаьрхIа ба. Керда тIабаьхкача салташта дозал тIакхетар массаза а хулаш дола хIама да. Цу тIадетталу граждански вахаре дукхагIа йолча хана вIаштIехьа ца йоалаш хула кхачан режим бокъонца вIаштIехьъяьккха хиларах а хIаьта иштта къона организм дегIаухаш хиларах а.

Салтий кхачан массанахьа цхьа боарам бац Советски Герзашцарча Низашка. КIезиг-дукха бе-бе йолаш нормаш я тIема гIулакх деш барий тайп-тайпарча контингенташта. Герзашцарча Низий е бIун бе-беча тайпашка гIулакх деш болча тIемахошта тIабужача мухьага, кхоачашдеча гIулакха физически нервно-психически хьалашка, тIема гIулакх дераш нийсбеннача моттига климатически географически башхалонашка хьежжа уттаду уж.

Лакхе ма-аллара, тIемахой кхачан боарам колорийностага диллача, физически хала болх беча болхлошта могабьча боарамал тIех ба. Цхьабакъда колорийностах лаьтта Iац гIулакх. салтий рациона структурах а латт. Цунна юкъе тIа-тIа доккхагIа дакъа лоац белокаши хьоаналаши шортта йоахкача продукташа. дулхо, сливочни даьтто, кхыяраша Нагахьа санна 1918 шера. ШIе Эскар хьалаьча хьалхарча шера, салтий менюва юкъе 10 тайпара продукташ мара хиннаеце, хIанзарча, масала, подводникий рационе юкъе 130 совгIча тайпара продукташ я.

Салтий кхачан хIанзара боарамаш специалисташ-медикаша оттадаь да. Белгалдоаккхаргза аз, кхача кийчбелга цу тайпара эггара хьалха вIаштIехьдаьккхар Советски Союзо хилар Из практика хIанз хийцца юкъейнхьай дуккхача социалистически мехкашка Советски опыт хьашт долаш я дегIаухача мехкий герзашцарча низий вникалашта а

Эскари флоти тIема техника кердача тайпаша нийсдеш хилара дувзаденна хувцалу тайп-тайпара тIема специальносташ йолаш болча тIемахой меню а Къаьст-къаьста хи кIал гIолла лелача лодкашца йIаьхача хана пек де, фега гIолла лелача кемашца бIаьхача наькъа аха безаш хилча. хьае еза йIаьхача хана ядаргйола. кхача кийчбара кIезига ха эшаргйола, хIаьта иштта бокъонца кхачанна эшача физиологически хIамашка хьежжа хургйола керда тайпа продукташ. СССР оборона Министерства Центральни продовольственни управлене цу тайпара продукташ кийчъю С. М. Кирова цIерагIча ТIема-медицински академеца, тылеи транспортеи тIема академеца цхьана.

(АПН).

«МОХК АГАРА СЕАНС КЕРДАЯККХА!»

Сага ла могаш дац, дуккхача шерашка къахьийга хьаькхелла хIамаш Iалама низо массехк минут ялалехьа хIалакдаь Iодахкар, цу тIа а цкъаза нах боабеш а хилар. Iалама низа духьала мишта оатталургва?

Ялхайттазза вIашатIардаь нах чубаха цIенош Кова рамаши наIараши йоацаш дола уж даьссеи паргIата доацаши хет. Фу хиннад царна? Царна кIалхара лаьтта цIаьхха Iохадаш латт, тIаккха хьалтIа доагIа, юха а Iочудоца. Гарре аьгар здани. Кхы а цхьа минут яьлча, хеталора, из чухарцаргья аьнна. Цхьабакъда хатар хиланзар: бIарчеи зе ца хулаши дисар цIенош.

— Сеанс кердаякккха! — аьнна команда хилар.

Сакхийна хургда шун. вай сейсмически чиягаш еттача зоне а доацаш, тохкамий полигоне хиларах. НийсагIа аьлча, экспериментальни проектироване Киевски зональни Iилматохкама института производственни база цхьан цехе. ХIанз вай дувцача цIеной модель «хи тIа гIолла лелача 48» пела тIа латт, листта тIалотаяь датчикаш а индикатораш а йолаш — тайп-тайпарча гIулакхашта лаьрхIа 166 прибор. Цар белгалду ший тайпара эксперимент йолаеннача хача гIирса хулаш мел дола хувцамаш

— Уж цIенош, — йоах кердача конструктивни системай лабораторе заведующе технически Iилмай кандидата Волга Владимира, — шоаш санна дарел дуккха а эргашагIа да. Духхьешха цун схемана юкъеяхьа лаьрхIар оаха блокий чIоагIа технологии сатташ йола панельни изделей технологии. Вешта аьлча езагIа йола функци йоккхагIа йолча. кухни, лагIашта гонахьара клетка, лифт санна йолча элементашта хиланза арг мел йоацача шоай коммуникацешца дIатIайилла. Шоайла чIоагIа вIашагIа а товсалий, царех хьахул моллагIча кепара — нийса, букъ багIаш, зула — панелаш ткъамех санна гоннахьа Iоухкаш йола стержнеш.

ХIанз тохкамий стенда тIа я цIеной вартови каркас оалаш яр. Дага а доацаш цунна IотIадода механически кулг. Конструкце лакхерча дакъа оагIох цIаьхха хIама кхет, тIаккха... цхьа минут яьннача гIолла эгилга соц, Из — Iилмахой меттала аьлча — хьекха мух бистара хьисап долаш да. Дукъ тIалаттача здане когаша болх дика бу вIашкатаIара, во бу—дIасатарра. ХIаьта цIенош лакхагIа ме хул миха низ чIоагIагIа хул царна. 16-эза вIаштIаръяь здани кхома лоадам боацаш хул. тIана аьлча дукха мах бахнийта беза цунга из миха дукьала лоаттаялара. Цу хьакъехьа, бакъдар аьлча, кIезига хIамаш хоз лайдача цIеношка бахача наха. ХIаьта лакхе вай дийца цIенош латтара массазарчарел шозза-кхозза чIоагIагIа да. ХIанад из аьлча? Когашта меттел вачташ — лакхера Iочу ваза теха аьшка мукаш доахк. ДIадолаш дола болат 30—35 процент кIезигденнад. ХIаьта 16 этажага кхаччалца вIаштIарьяь здани моллагIча лоамия - геологически хьалашка хьалъе йиш я.

Дуккха ха йоццаш «мохк агийташ» дола тохкамаш деча платформа тIара толаме Iоьвнаймай шерра гIа баьккха коташ а долаш йола системни конструкци ВIаши гаьн-гаьна латт уж. Когаш тIа латташ санна я здани — лаьттан тIара 2 — 3 метр лакха айенна я кIалхара (цхьоалагIа) этаж. Лаьттанеи зданенеи юкъерча яьссача юкъах чайла эпа мегаргба спортивни майдаш, машинаш лоаттаю моттигаш яра. Решетка хьисапера цIенош хьашт долча тайпара атта хувца йиш йолаш да Из чIоагIа лоархIаме да. ЧуIа цIенош морально 30 шера къа мa лой, хIаьта физически — 100 шера. Планировка хийца а хийца моральни ха а йIаьхъе йиш я цар.

Цу тайппара, хьалдаь даьнна цIенош нах чуховшабе дIалададехьа, массе загIорахьарча тохкамах чакхдоаз.

Василий ЛИТВИН.
(АПН).

Доазол дехьара

ЦХЬОАГIО—ТОЛАМИЙ ЛАРД

Европа коммунистически болхлой партей берлински Конференце итогашца дувзаденна АПН корреспондента интервью еннай Австре Коммунистически парте председатела новкъоста Франц Муре.

— Конференце болхах хьакхингарех геттара дика кхоанах хийна я тха парти, — аьлар Франц Муре. — Бухсоцием оттадаь документ 29 парте вихалаша массава раьза а долаш къоабалдаро тешал ду юкъара дерхIараш кхоачашлар духьа цхьана къовсам лоаттабе цхьатарра ловш вай хилара.

Геттара дIоагIа мах бу оаха КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Леонид Ильич Брежнева Берлине даьча къамаьла, — йоахар новкъоста Муре дIахо. — Массе оагIорахьара, кIоаргга анализ ю цу тIа дунен халкъашта юкъерча гIулакхий, Европа маьрша кхоане бахьан долаш дIахо лоаттабеча къовсама дехкараш белгалду. Къаьстта лоархIам болаш я политически кхоххам кIаьдбар хIанз герз дIадаккхаргахьа бодача наькъагIа реальни тIа баха доладаларца дIакхоачашде деза яха Iилман ларда тIа бакъ а яь хьаоттаь новкъоста Л. И. Брежнева уйла. Империалистически мехкаш сихдаь герзаш хьадеш доахкаш хилар хьа а хьекха, КПСС ЦК Генеральни секретара хьагучадаьккхар Малхбузенна «советски кхерам» ба яха антисоветски пропаганда тезис харц хилар. Цу къамаьло цIаьхха а бокъонца дог тешадеш бакъдир, Советски Союзо цхьаннена а кхерам тIа ца тувсарал совгIа, из машара низ бола чIоагIале а хилар.

— Дунен халкъашта юкъера кхоххам кIаьдбаро, конференце белгал ма-даххара, социальни прогресс бахьан долаш лоаттабу къовсам яттача боакхх коммунистически болхлойи партешта. Алал боккъала а, Австрерча болхлой болама бола цун хьалда пайда сенах латт?

— Из пайда шаьра гуш ба. Австре геттара ира эттай йолаш йола балха моттигаш юхейисарен керда яраш, белгала аьлча, школаш йистеяьхараш балха бохийтаргбараш вIаштIехьахарен проблема. Машаре дахарен кхоххам кIаьдбарен политика теннача хьалашка дикка шерденнад Советски Союзашарен кхыча социалистически мехкашарен тха экономически бувзамаш. Из бахьан долаш бIаь эзар совгIа къахьегамхой балхаца Iалашбаьб. Духхьал социалистически содружества мехкашца дIа-хьа экономически гIулакхаш леладар бахьан долаш Австре вIаштIехьдаьннад хьабе болх боацаш дуккха нах бусаргбола гIулакх тIа ца кхачийта. Цу цхьан ханна балхаца Iалашбаь хиларо австрийски къахьегамхошта аттача боакхх реальни алапи лакхдар духьа, вахара дикагIа дола хьалаш бахьан долаш, хIамай мьахаш лакхдалара, инфляцена духьала, налогови бала безбара духьалоаттабу къовсам. «Шийлача тIема» хьалашка цу дерригача мел эшарий галаха боарам боацаш халагIа хургдар.

— Конференце оттадаь дехкараш кхоачашлара, Берлине белгал ма-даххара, лоархIаме да дерригача прогрессивнии машар безачеи низаша чакхдоаха гIулакхаш цхьоагIо йолаш хилийтар. Гучох, Австре из цхьоагIо хилийта гIерта хургдолаш да-кх шо а?

— Да-те, из оаха тхоай балха тIа даим лелабеш никъ ба. Массаза а тха толамий лард хургья классага гIолларча новкъосташара — къахьегача социал - демократашцарен католикашцарен цхьоагIо. Тхоай дехкар лоархI оаха антагонистически яраш, аьттехьарча социал - демократически лидераша яххача тайпара, социал-демократаштеи коммунисташтеи юкъера вIашдухьаленаш а йоацаш, къахьегаман капитальни юкъера, вешта аьлча болхлой классаи капиталисташтеи юкъера вIашдухьаленаш хиларах къахьегача нахага даим дувнилга.

Къахьегамхой демократически бокъонаш лораяри шеръяри духьа лоаттабеча къовсаме австрийски коммунисташа, социалисташа, католикаша цхьана акцеш чакхъяьхха масалаш доаладир Франц Муре. ГIулакхаш цхьана чакхдахар бахьан долаш вIаштIехьдаьлар Граце неофашисташ вIашагIкхстара новкъарле е. Наьха цхьа барт хул Австре кIезигагIа долча къамий цхьатарра бокъонаш хилийтара гаранти яккхар духьа лоаттабеча къовсаме а. Цу даькъера Паччахьалкхен договора положенеш хIанз а йиза кхоачашъяьннац, белгалдаьккхар КПА председатела. Из проблема къоастаяр, вахаро хьа ма хьоккхара, демократи бахьан долаш лоаттабеча юкъарча къовсама шеррача плане а лоархIаме да.

— Фу бахьан долаш вIаштIехьдаьннад ФРГ-е лелар санна дола «профессешка долха наькъаш дехкарах» дола закон Австре а арадаккха гIертара новкъарле елга?

— Иштта демократически низий шерра болам бахьан долаш. «Профессеш йийхка» хьалда моттигаш яц тханцига, цхьабакъда фирмай кулгалхошеи аьттехьарча социал-демократически лидерашеи аьрдехьарча цизашта, къаьстта а коммунисташта, даим давлени еш хилар гуччахьа да. Оаха хьадехача керттерча хIамах цаI долаш дус тха предприятешка политически профсоюзний гIулакхаш леладе йиза торо лулга.

Компарте практически гIулакхашка лоархIамегIарча дехкарех лоархI Франц Муре антикоммунизми антисоветизми хьегучаяккхарах. «Тха Централни Комитета тIехьарча пленуме, — аьлар цо, — къаьстта яьча решене тIа цу тайпара гIулакхаш Австре къахьегамхой бокъонаш бахьан долаш, монополешта духьала, демократии социализми бахьан долаш лоаттабеча къовсама бIарчча цхьа дакъа да аьннал оаха».

Антикоммунизми антисоветизми хьегучаяккхара формаш бе-бе я: газеташ тIа, теоретически изданеш тIа кепаеттар, листовкаш арахецар, докладаш яр, йоагIаш йола ден повестка а йолаш парторганизацешка собранеш яр (дукха ха ялале новкъост Мури ше а мехка гIолла лела аравальлар, вIашагIкхийттача болхлошта хьалхашка къамаьл деш хул).

— Малхбузехьарча массови информаце дукккача средствашца юхамаччахьа доах пролетарски интернационализма маIан, хIара къаьстта парти шийн лоIаме хулген пролетарски интернационализма цхьана тарлургдолаш дац ала а гIерташ, къаьстта а укх тIехьарча хана. Цу хьакъехьа фу оалалургда Хьога?

— Берлински конференце геттара дика кхетадергдолаш дIакхайкадир оаха, пролетарски интернационализми партеш цхьатара а бокъонаш йолаш, хьалда хьайнача хаIра мехка хаьдлача хьалашкарен болхлой класса хьаштакарен хьалоагIаш дола уж шоай лоIаме хулген вIаши духьала а доацаш, айхагIча тайпара шоайла дувзаденна хилар.

Пролетарски интернационализм лоархI оаха дунен халкъашта юкъерча болхлой классеи цун хьалхалаттача отряди — коммунистически партей солидарность, цхьоагIо хилар, цхьана гIулакхаш леладар, хIаьта иштта дегIаухача мехкашкарча къамий-кортамукъален боламашцара болхлой класса солидарность.

Деш дола къамаьл машар бахьан долаш меттел, общественни эргалонаш бахьан долаш а, монополистически капитала духьала, социалистически наькъагIа дегIаахар духьа, дерригача дунеи тIа социализми коммунизми хьалъяр духьа лоаттабеча къовсаме цхьоагIо хиларах а да.

Советски Союзой, низ болашагIа йола социалистически держава хиларах тарра, КПСС-ой, дунен коммунистически болама эггара йоккхагIеи опытнегIеи йола парти хиларах тарра, къаьстта лоархIаме дакъа лоац машар, демократи, социальни прогресс бахьан долаш лоаттабеча дунея халкъашта юкъерча классови къовсаме.

А. ДУМОВ,
АПН соб. корр.

Вена.

НЕК ДЕ IОМАЛУ БЕРАШ

Боккха — кхаъ хилар Грозне бахача наха лувчара бассейн хьайийллача. Цига лувча йиш я берийн кхийнарийи аьхки а Iай а. Бассейне къаьстта теркам тIабохийт бераш нек де Iомадара. Цига я къаьстта цу гIулакха яь берий бассейн а. Нек де Iомадара дIа-ийду 6 шерагара 12 шерга кхаччалца ха йола бераш. Царна хьехаш бв лакхера физкультурии образовани йола тренераш Остроухова Татьяна Сергеевна, Эскендеров Руслан Гусейнович, Толмачева Людмила Николаевна, кхыбараш.

— ХIара дехна 200 гаргга бер хул тхо долча нек Iомадеш, — йоах воккхагIа волча тренера Багиров Павел Григорьевича. — Берашта чIоагIа дукха деза нек Iомаделга а лувчилга а. Нек царо бера унахцIено чIоагIа тоаю, из кадай хулийт. Сег мел вахача хана эшаш а ха дезаш а хIамада нек делга, хIана аьлча нагахьа саг хургвац хи чу, Iам чу е форда цу кIезиг-дукха а ца лувчаш. ХIаьта нек де ца ховчоа ураеттача цун дегI къайла доаккха хий кхераме да. Хийла саг эйнав хиво нек де ца хар бахьан долаш. ХIаьта цхьа моллагIа нек ховра аьнна а цкъаза хин кхерама кIалхарваргвац. Оаха берашта нек Iомалу миччахьа а лувча царна ховргдолаш. Нек де ховш хилар чIоагIа эш эскаре гIулакх де болхача кадай хулийт...

США. Джорджия штатера Плейнс яхача гIоле массех итт шу хьалха Картер дезала [illegible] А. З. Питмана [illegible] Нагахь санна президентски хоржамаш [illegible] демократийн партин кандидат, шоай гIоле вахархо Дж. Картер [illegible] тера Iадалаша лаьрхIад тиш дешнача А. З. Питмана цIено [illegible]

СУРТА ТIА: [illegible] А. З. Питмана [illegible]

АП — ТАСС сурт.

КЪОНАХЧАЛ

Вайх дIакъаьстаб майра а тешаме а дуккха башха-дика нах. Вай хьалъергья йохаяь городаш, уж хьалха хинначарел а дикагIа хургья, бакъда хIама де ца кхувш — е бIы а, е цIа а — сийрдача лоIамех дог диза вола из зIамига саг къастарца дена во юхаметтаотталургдац. Цунга, хеталу, бIарчча город юллургьяр...

Илья ЭРЕНБУРГ.

Со волча вера Урус-Мартановски районерча «Красноармейский» совхоза керттера инженер Салаханов Мохьмад. 1964 шера Алма-Ате арадаьнна «Казахстанцаш — Брестски крепость лораяьраш» яха книжка сона хьалхашка а дилла, цо аьлар:

— ДIадахача аьхки бIаргтоха Казахстане вахавар со. Сай кхоаччара доттагIа Сопиков Александр Павлович волча а хилар. Ер книжка цо деннад сона. Укх тIа язду цунах лаьца.

Аз деш: «Сийлахь-боккха Дай-мехка тIом болабеннача хьалхарча деношка Сопиков Александр Павлович 131-ча артиллерийски полка мугIарера бIухо вар. Кобрински районерча чIоагIоний крепость лораяьй цо. Бийсан Мухавец яхача хил дехьа а ваьнна, хьун юккъе дIаваха аьтто хул цуи. Шеча Байракха 5-ча гвардейски дивизе 24-ча гвардейски полкаца цхьана цо дакъа лаьцад Дай-мехка тIемашка.

ХIанз А. П. Сопиков Алма-Атински областерча Карабулакски кирпишкаш еча завода директор ва. Брестски крепость лораярах «За отвагу» яхача медалаца совгIат лаьд цунна.

— Бакъда са белгалдаккха безам бар кхыдар да, — аьлар Мохьмада шийн доттагIчох дар аз дийшачул тIехьагIа. — ХьалхагIа Александр Павловича сона дукха дийцар шийн тIема новкъостах Арсаноев Мухьмадах лаьца (книжка тIа — Махмед). Из вийца а валацар Александр Павлович. Иштта Мухьмадах цунна дагадоагIараш а да укх книжка тIа.

Арсаноев гаргарча нахах саг кораводагIе хьажа, тIом болабале хьалха из ваьхача юрта ваха уйла хиннаяр са. Дале а, цкъа хьоца дагавала дагахь венавар со...

Аз еш книжка тIара «Юххьанцара совгIат» яха очерк. Из Сопиковх лаьца я. Бакъда цун доккхагIа дола дакъа Александр Павловича шийн доттагIчох ГIалгIайченерча бIухочох Арсаноев Мухьмадах дагадоагIараша дIалоац. Книжка тIа йолча тайппара из моттиг укх лохехьа йоалаю аз

«...Арсаноев Мухьмад доттагI вар са. ДагайоагIа сона цIеро йоагаяь, муаш доахкаш хинна цун юхь. Сатем боацаш, вахар дукха дезаш вар из. Оаха шийне барт баьбар, тIом чаккхбаьнначул тIехьагIа Котолоч деза ди цун Дай-мехка — Нохч-ГIалгIай АССР-а Назрановски района Экажкъонгий-Юртеи со волча — Алма-Атеи дезле.

...Вай тIема доакъош дикка моастагIашца тIемаш деш дар. ГIанахь долаш санна хетар унзаре бомбаш йийттачул тIехьагIа саг дийна висар, хIара сахьата юхаеттар гитлеровций атакаш, поатронаш кхоачаелча — вIаши кач болхар...

Цкъа казармашта тIайоагIар башни тIа свастика а йолаш танк. Арсаноев Мухьмада, кIоага чу а хайна, цун гуш долча Iургашта хьежош автомат еттар. Бакъда, танкаш совцацар, тхона тIаккхача йола юкъ хIара секунде лоацлуш латтар. БIаь, шовзткъе итт, ткъаь итт, итт метр... Кхы а цхьа минута йоале — езача гусеницаша...

ТIаккха Арсаноев шагкъа санна танкана духьалведар. Цун бе йоахкар вIашагIйийхка гранаташ. Пулемет техар танка чура шозлагIа а кхозлагIа а. Мухьмад саг воацача сатийна озлача зоне вар, цун керта тIагIолла делхар пхоьч. Майрача зIамигача тIахьийдар бронированни машина. Из унзара яр. Из юстара ваьлар. Танка чура пулемет етта йолайир. ТIаккха Арсаноева цуна юхетеIар. Iоажалла минут яр тIаэтта хиннар. Латтача цхьан гусеница тIа юхайирзар танк. ХIаьта Арсаноев цунне тIехьанийсвелар.

Башни юха а хьовзаяь, гитлеровцаша танка хьалхашка аьттах йоккха топ техар, цун снарядо майра зIамига саг вера дог доахаш. Мухьмад дIа-хьа техар, бакъда из воханзар. ВIашагIйийхка гранаташ кхайсар цо танка кIал. Танках бекъа кIур баьлар...

БIухочоа керта тIара каска хьаяьккхача, новкъосташта майра турпалхочун корта кIайенна хилар...

ТIехьагIа, Смоленски областа Орехово юрта бахача наха сона дийцар Мухьмад вера хьакъехьа дола истори.

...Юрта гIолла йоалайора есархой колонна. Мецбенна, кIалбиса, биркъа болаш боагIар уж, го баь фашисташ а болаш.

— Шнель, шнель — гитлеровцаша снхбора есархой. ТIехьабисараштa автоматий бух беттар, когаш тIа уралатта гIоарал доацар вувра.

Орехово юрта бахачар, арабаьнна шоай тIеххьара маькха чIегилгаш яла гIертар. ХIаьта немцаша есархошта дIабалийтацар кхача. ТIаккха колхозхоша есархой колоннана чукхувсар маькх. Наькъа йисте нийсвеннача цхьа воккхача сага кертах немцочо автомата бух техар. Шийн а хьедаш Iовежар из. Есарех цаI фашистах тоссавелар. ТIахьилхача автоматчикаша низзагIа дIаваькхар из. Немецки эпсаро тIехьара поатарои кхоачаяллалца тепча йийттар зIамигача сага наькхах.

Колонна тIехъяьлча, ореховцаш лаьтта уллача воккхача сагга есархочоаи тIабайлар. Воккха саг велар. ЗIамигача саго садоахар. Кхетам чу воацаш пхи дин-бийсен даькккар унахочо юрта, массане а баба Марина аьле цIи йоаккхаш йола йоккха саг йолча вар из.

ЯхлагIча дийнахьа унахочо ши бIарг хьа а бийлла, шийн цIи яьккхар. Мухьмад вар из. Баркала дош ала из кхоавале ин| техар. Фусам-нана наIара тIаяхар. Итт шу кхаьча хургволча кIаьнко сихха хоам бир: «Бяба Марина, сихха дIалочкъавелахь хьай салте, немций боагIа хьона!».

— Дукккхаахарг, мича дIалочкъавергва тхо хьо? — йиш ехар йоаккхача сага. ХьалгIотталац-кх хьо?

Из хьалъайвала гIертар, бакъда цу сахьате низ ца тоъаш метта вежар. Лоалахоша новкъостал дир. ЮвргIа юкъе а хьоарчаваь отар чу дIавихьар цар из. Чана юккъе дIа а лочкъаваь, отара чIега техар.

Бийса яккха юрта сецар немецки карательни отряд. Йоккхача сага цIенна хьалхашка легкови машина сецар. Ши эпсар Iоавьлар цу чура.

— Хьаяь чемоданаш, — приказ делар цар чувенача денщикага.

— ТIаккха Iя, — йистхилар уж фусам - наьнага, — пийшк хьаллотае, котамаш кхарза, эрсий шу кийчде, тIера чкъор дIаяккханза йола ковртолаш кхеххае.

Фусам-нана, йист ца хулаш, ий тIа а яьнна, мархIа делла дахча дахьаш чу а еа, пийшк лотае эттар.

ШIаьхха коа мухьарч а герз а даьлар. Болхаш латташе тепчаш хьа а йоахаш, эпсараш аралийлхар. Фусам-нана корагIа арахьежар: отара наIараш йийлла яр. Царна юкъе бартал а вежа Мухьмад уллар.

Кхача лохаш денщик отара чу нийсвеннав. Цига из Арсаноевна тIаIоттавеннав. Бакъда Мухьмада оамалах дацар иштта атта моастагIчоа каравахар. Немцечун карара а ваьнна, берригa низ а гулбаь, денщика бата тIа хIама техар цо. Из Iовежар, наIараш йолчахьа дIаведар Мухьмад, цигга тIаведдача гIаьрахочо автомат техар цунна.

ЭгIазалца вIашкадахар йоккхача сага бордаш. Цхьаь цаI дош алазар цо...

Полковника, карательни отряда командира, тепча йийттар баба Маринайна.

ТIом чакхбаьнначул тIехьагIа Орехове хилар со. Цига бахача наха вигар со доттагIчун каш тIа.

Шийна тIа цIе седкъа а боаллаш, улгах лаь чурт дегIад салтечун каша борз тIа шерача ара. Чурта тIа турпалхочун е цIи а е тайпан цIи а яц. Бакъда укхаза массанена а дагавоагIа из. Цун цIи йоаккхаш цхьаболчар оал къона салте с бIухо-гIалгIа, хIаьта дукхагIча дабкъе — майра бIухо.

Х. ЯХЬЯЕВ.

СУРТА ТIА: Арсаноев Мухьмад.

ДОШ ДУВЦ СУДЕ

ХIАНЗ ТIЕХЬА ДА

ЦIаккха а саг ца ваьхача ара хьаллеш латт цхезза вIаштIардаь цIенош, кIалхарча этажа тикаш а хургйолаш. Даь йистедоалаш латт уж. Уж хьаллу СМУ-2 йолча цхьоалагIча участка гIишлошъераша. Тикаш хургйолча цхьан зале гулбенна беррига гIишлошъераш. Царех дуккха а дукхагIбараш къона кхалнах ба. Массехк минут хьалха цаI шоллагIчох йовзаргйоацаш балха баракхаш тIадувхьаш хинна уж, хIанз хоза кийчбенна ба, цар дагадохийт саг йоагIача нах вIашагIкхийтта ди. ЙIаьдача зала чу ховшац нах. Корашка хьагIаьйттараша баьдьерзаяьй зал.

Цу участке болх беш я республикал а арахьа цIи хеза Социалистически Къахьегама Турпал, СССР лакхехьарча Совета депутат, КПСС XXV съезда делегат Хаджиев Шамсуди керте латта бригада а. Таханарчул хьалха дуккхаза а вIашагIбеттабеннаб участка болхлой дог гIоздоаккха кхаъ хазара. Уж бовзача наха хIанз а хетаргда гIишлошъераш иштта гулбеннаб аьнна. Бакъда из иштта дац. ХIанз уж баьхкаб шоашца цхьана болх беш хиннача каменщика Яндырханов Султана суд еча. Ленински района халкъа судо дувц цун дош.

Фуд цу гIаьхха хан чу товеннача зIамигача саго даьр? ХIана эттав из суда хьалхашка? Шийца болх беш барех дуккхабараш ахчан преми е кхыдола совгIат хьаэца торжественни трибунана хьалхашка отташ санна, из хIана нийсвеннавац тахан? Дикача дезала юкъе нийслу во дезалхо санна, толамашца гIоръяьннача цу коллективе из миштa нийсвеннав?

Иштта хаттараш дага ух суда цу хьокхамерча процессе.

Яндырханов Султан суда хьалхашка эттав тайп-тайпарча наькъашца лоха а лохаш, анаша (ташиш) яха саг хьаькъалах тувлавеш йола хIама нийза хиларагIа Из озаш а волаш, цул совгIа кхо грамм совгIа шийга кхы а йолаш волча хана лаьцав из.

Ца вовзача зIамигача сагаца вIашагIкхийтта, цунца молаш - дуаш ваьгIачул тIехьагIа, из юххера дIаводаш, цун эллийсача гIаьлений пачка чура корайир сона анаша, яхаш дувц цо судага. Хала да цох теша, малав ца ховча сагаца вIашагIкхийтта цунца фу сакъердам баргба нагахьа санна цун анаша юхейнсаяле, из хIана озаргья хьалхе а денз увзаш хиннавеце?

Султана дIахо дувц, ше анаша оза волзеннав 14 шу даьлча денз, яхаш.

ХIанз суда хьалхашка оттале хьалха шозза суд яь ва из — цкъа наьха хIамаш лочкъаярах тIаккха 35 грамм анаша а йоаккхаш лацарахи. ЦIаьккха а суда хьалхашка ца отта саго хьехам эца кхочамболлаш хIамаш да уж. Бакъда цун уйла яьяц Султана, из кхийттавац, шийн дуккха бола нийсархой санна, нийсача новкъа ваьняввац. ХIанз а ше леладечох из дехке ца ваьлча санна хеталу, хIана аьлча ше къамаьл дешше а вел из, хIаьта цун кхоттъе итт шу гаргга ха йола нана ягIа цунна а гуш елхаш, вежарий а ба гIайгIане. Иштта хулавалар аьнна кхеваь хургвац из шийн нанас. Бакъда цунна эхь хетац ше даьчох.

Харцахьа хургда из хьалкхийна дезал бехказа бахар а. Тахан иштта лорзагIа ца дала мегар цу зIамига сага гIулакх, нагахьа санна цун нанас, вежараша, йижараша, лоалахоша цунга хьожаш, терко яьяларе аьнна хеталу. ХьунагIа а ухаш, цига ийзац Султана анаша. Наха юкъе а волаш ийзай, наха гуча а вийнинав цо тувлаваь а волаш. Из ца ховш, из ца ховш цул цIагIара нах хиннабале тамаш я. ХIанзчул итт шу хьалха из дохьаж увза волавенна Султан, царна гуча ца воалаш висавий хьогI?

Парте даьнеи наьнеи дехкар а даь тIадул шоай дезал цар вай общества хила ма-боаггIара нах хургболаш хьалкхебелга. Шоай дезал вай заман хила ма-боаггIара бола нах а хиннa дIаовттарал дезагIа цхьаккха хIама хила а дагIац даьнеи наьнеи. Из даьл аьнна хетац хIанз елхаш ягIача Султана нанас, цун вежараша. Парте берригача советски наха а санна, беш бола из беркате хьехам ма-боаггIара дIанийцабац цар, кхоачашдаьдац дезала дехкараш. Цудухьа хIанз бала хиннаб царна из бахьан долаш.

Султан санна шоай цIагIара дезалхо. шоай коллективера болхло суда хьалхашка оттаргвоацаш гIулакх де дезилга дIахойт халкъа судо гулбеннарашка. Цо администрацега, партийни, профсоюзни, комсомольски организацешка дIахойт дика болх барах, доккхий толамаш дахарах кхоачам боацилга, коллективе политико-кхетама болх халданза бе безилга. Из болх СМУ-2 а цун цхьоалагIча участке я маьбоаггIара баьбале а тамаш я.

Яндырханов Султана чIоагIача режимаха чувалла кхо шу суд йир.

Ю. ЧАХКИЕВ.

Редактор
Т. А. ТЕБОЕВ.

Тахани кхоанеи хургда

21 август

С. М. Кирова цIерагIара культурин салаIарен парк. 11.00 Массовкай майда. Массовкаш, ловзараш, викторинаш. Музыкальни эстрада. Духовой оркестра концерт 18.00. Баьццара театр. Республика районий агитбригадай заключительни концерт 16.00. Кинолекторий. КПСС-ен советски паччахьалкхенои дынца леладу гIулакхаш» яха лекци. 19.30 Кино-Дунеи тIа гIолла яха (кинофестиваль) 19.30. Хьалхара майда. КагирхоI салаIара сайре.

В. И. Ленина цIерагIара культура Дворец. 10.00 Агитбригада Ачхой - Мартановски районера [illegible]. 9.30 Йоккха зал. [illegible] театра [illegible] фаьлта» яха спектакль. 18.00. Библиотека «Са Нохч-ГIалгIайче» [illegible]. 19.00 Ахкара кинолекторий «КПСС XXV-чу съезда СССР [illegible]» — беседа. 20.00 Iилма-популярни фильмаш гойтар

Химикий культура дворец. 10.00 Йоккха зал. Фаьлгаш [illegible] 17.00 Спортивни ловзараш. 19.30. «Планета» яха аххкапара майда. «Хьакховладе култ. новкъост» — беседа 20.00 — Документальни Iилма - популярни фильмаш гойтар.

Н.-К. Крупскайн цIерагIара культура Дворец. 10 00 Агитбригадаш Сунженскии Назрановскии районашка яхар 15.00. Болх бу машинивькъа хой революционни, тIемеи къахьегамех сийлен халкъа музей. 16.00 — 21 00 Аттракционаш 19.30 Аххкапара кинолекторий. Европа чIоагIача машара наькъ тIа» лекци 20.00. Кагирхой салаIара сайре.

22 август

С. М. Кирова цIерагIара культурин салаIарен парк. 11.00 Массовкай майда Массовкаш, ловзараш, викторинаш. 17.00 Музыкальни эстрада. Духовой оркестра концерт. 18.00. Баьццара театр. Республикан агитбригадай конкурса заключительни концерт 16.00 Кинолекторий. «КПСС — СССР-е технически прогресса вIаштIехьадаьлларш». 19.30 «Дуней тIа гIолла» — кинофестиваль. 19.30 Хьалхара майда. Кагирхой салаIара сайре.

В. И. Ленина цIерагIара культура Дворец. 10.00. Аттракционий городок 11.00. Болх бу берийн кхелетарийн «Заманхо» яхача кинотеатро. 16.00 «Дукха беза сона хьо. со ваь мохк» — радиожурнал. 18.00. Чечерина улица цIей. Программа юкъе: лекци, концерт, консультаци, кино. 20.00 Аххкапара кинолекторий. Документальни фильмаш гойтар

Химикий культура Дворец. 10.30. Йоккха зал. Аххканах йолча стихай конкурс. 11.00 Болх бу «Нийсархо» яха кинотеатро. 17.00 Спортивни ловзараш. 20.00. «Даьхе» яха кинолекторий «Мехка гIолла» [illegible]. Концерт. Кагирхой салаIара сайре.

Н. К. Крупскайн цIерагIара культура Дворец. 10.00. Болх бу «Къона ленинец» яхача кинотеатро. 11.00 — 21.00. [illegible] 15.00 — 18.00 — [illegible] Болх бу машинашкахь революционни, тIемеи къахьегамеи сийлен халкъа музей 19.30. Аххкапара кинолекторий. [illegible] СалаIара сайре.

ТЕЛЕВИДЕНИ

21 АВГУСТ

I-ра ПРОГРАММА

9.00 — Кердалараш. 9.10 — Iуйрийнара гимнастика. 9.30 — Мультипликационни фильмай программа. 10.00 — «ТIехье» яха телевизионни художественни фильм. 2-гIа сери. 11.00 — «Шоана, берий дай-ноаной» 11.35 — Шун цIагIа. Ашарий программа. 12.10 — Художникех дола дувцараш. И. Я. Билибан. 12.35 — «ДикагIа дола толараш — дукхагIа». 13.05 — Армене Пачхьалкхен халхара ансамбла концерт. 13.50 — «Спортлото» тираж. 14.00 — «Джон Генре баьццара мул» яхача телевизионни художественни фильма премьера Хьадаьд США. 14.30 — Поэзи В. Луговской. 15.20 — «Ялат чуэцара турпалхой» Кхашкара репортаж. Воронежски область. 15.35 — «Шоана, юртара къахьегамхой» яха концерт. 16.45 — «УнахцIено» Iилмай-популярни программа. 17.15 — «ТIоаьсна бургаца» клуба совгIат. Къонача футболистий Еррисоюзни турнирни финал. 18.00 — Кердалараш. 18.05 — «Хила тарлур — тамашийнадар» 19.15 — «Цирка майда тIа» 20.05 — М. Себастьян. «Каникулех ловзилга» яха спектакль. 21.00 — «Ха» Информационни программа. 21.30 — Спектакль дIахо гойт 22.45 — Теннис СССР сборни — Венгре сборни. Тбилисера передача. Из чаккхъяьлча кердалараш.

II-ра ПРОГРАММА

13.00 — «Шун письмоех». Концерт. 13.20 — Телевидене Грозненски студе документальни фильм 13.45 — «Воскресенье» яха художественни фильм 1-ра сери. Телехьажархоша дехарагIа.

22 август

I-ПРОГРАММА

9.00 — Кердалараш. 9.10 — Физкультурана дIаотта. 9.30 — «Гургаа бетта сахьат». 10.00 — «Советски Союза гIулакх деш ва!». 11.00 — Телевизионни спектакла премьера. 12.40 — «Юрта сахьат». 13.40 — «Музыкальни киоск». 14.10 — «Ломаш чухьалхар» яхача телевизионни художественни фильма премьера Хьадаьд США. 15.00 — Писатела А. Калинина творчества оагIонаш. 15.45 — Телевизионни документальни фильм. «Дозал хьалъяйдаьд!» 16 15 — 1976-ча шерерча Ленински комсомола лауреатий концерт. 17.00 — Дунеи халкъашта юкъера панорама. 17.30 — Мультипликационни фильмай программа. 18.00 — Кердалараш. 18.15 — Г. Гендель. «Кончерто Гроссо». ДIалокх Б Ваххале кулгал а деш словацки камерни оркестро. 18.30 — ФутболагIйола СССР чемпионат. «Динамо» (Тбилиси) — «Арарат» (Ереван). Тбилисера трансляци. 20.15 — «Кичопа гойташ никъ бу клуб» 21.00 — «Ха» Информационни программа. 21.30 — «Балетах» Передача чаккхъяьлча — кердалараш.

II ПРОГРАММА

13.00 — «Халкъа творчество». (вохчий меттала). 13.30 — Телевидене Грозненски студе документальни фильм. «Алхан-Чурт канал» 13.45 — РСФСР автономни республикай деношl. Башкирски АССР Вежарий литература дезале Мустай Карим. 14.05 — «Воскресенье» яха художественни фильм 2-гIа сери.

РАДИО

21 август

6.30 — Кубанцаша дIадоладаьр хьаллаьцад «Назрановский» совхозера передача (вохчий меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор 7.28 — «Сердало» газета обзор 7.35 — Ашараш 8.25 — Радиовыпуск — «Къона» (эрсий меттала) 14.30 — «Фетаича тIем тIара турпалхо» яха радиокомпозици (эрсий меттала) 14.55 — Юртара интеллигент. Корреспонденци 15.05 — «Иллеца — дахаре гIолла» яха ашарий передача 15.40 — «КIарпхал» яха сатирически журнал (гIалгIай меттала). 16.15 — «Екаш я къонабарий оазаш». Концерт (вохчий меттала).

22 август

7.10 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.18 — «Ленинан некъ» газета обзор 7.25 — Хоамаш. 7.35 — Ашараш. 8.25 — Шоана дукхаеза ашараш 12.10 — «Ветеран» яха очерк (вохчий меттала) 12.30 — Ашараш. 15.15 — Ше сийгаш. Пионерштеи школьникаштеи передача. (гIалгIай меттала) 15.45 — Телефонаш ехка яхара. Телефонизаци ярах партеи правительстван бьяна сопама жоп луш (эрсий меттала). 18.00 — Юрта боахама къахьегамхошта йола кIирандеи ашарий программа (эрсий меттала). 16.30 — «Школьни глобус» яха радиовыпуск (эрсий меттала) 18.30 — Концерт «Иллеш доттагIал делладераш» (гIалгIай меттала).

ХАОТТАМ

Тахан республике гIолла хувшалуш морхаш а йолаш тайп-тайпара оагIонашкахьа секунде 3—7 метр сихха мух а хьекхаш хилан фетар температура республике гIолла 28—33 градусе Грозне — 31—33 градусе дIовхал хилен тарлу.

Кхоанен ломмен морхаш а йолаш тайп-тайпара оагIонашкахьа секунде 3—7 метр сихха мух а хьекхаш хилан йолаш ха республике гIолла 25—28 градусе дIовхал хилен тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051. г. Грозный, Ленина, 9 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехкокхама секретара — 3-34-38; партийни вахарен культурни отделий — 3-61-46; промышленности отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отдела — 3-74-68; бухгалтере — 2-54-30; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051. г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 3-74-68; бухгалтерии — 2-54-30; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинарей ерен, шоаттен деношка

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография изд-ва «Грозненский рабочий», Маяковского 92. Заказ № 6138.